

בית הדין הצבאי המחוזי

מחוז שיפוט דרום

בפני: סא"ל מאיה גולדשמידט - אב"ד
 סא"ל מאיר ויגיסר - שופט
 רס"ן דניאל גולדברג - שופט

בעניין: **התובע הצבאי (ע"י ב"כ, סגן בת אל טגביה; סרן ויקטוריה חואס)**

נגד

הנאשם: **ק/XXX סרן ר' ס' (ע"י ב"כ, עו"ד שלומי ציפורי)**

ה כ ר ע ת - ז י ן

א. מבוא

1. כנגד הנאשם, סרן ר' ס', מ"פ באוגדת עזה, הוגש ביום 1.5.2016 כתב אישום המייחס לו עבירות של זיוף מסמך, לפי סעיף 418 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: "חוק העונשין"); שימוש במסמך מזויף, לפי סעיף 420 וסעיף 418 לחוק העונשין; והתנהגות שאינה הולמת, לפי סעיף 130 לחוק השיפוט הצבאי, התשט"ו-1955 (להלן: "החש"צ").

2. בכתב האישום נטען, כי בעקבות השעיית הנאשם ושני אחיו, המשרתים אף הם בצה"ל, מתפקידם הצבאי, בשל חקירה פלילית שהתקיימה במשטרת ישראל, זייף הנאשם שני מסמכים הנחזים ככאלה שנערכו על ידי פרקליטה בכירה בפרקליטות מחוז חיפה; ומדובר במסמכים המלמדים על כך, שבעקבות שימוע שנערך לנאשם, הוחלט לסגור את תיק החקירה נגדו. לאחר מכן מסר אותם הנאשם לשליש יחידתו, על מנת שהוא ואחיו יוכלו לשוב לתפקידם.

3. הנאשם כפר באשמה, תוך שלא חלק על כך כי המסמכים שהגיש התגלו כמזויפים. טענת ההגנה, היא כי הנאשם הגיש את המסמכים בתום לב, לאחר שקיבל אותם מעו"ד שנשכר על ידי אביו. הוא לא זייף אותם ולא ידע במועד העברתם כי הם מזויפים, והדבר נודע לו רק בעת פתיחת החקירה בגין זיוף המסמכים. אביו של הנאשם אף הגיש תלונה במשטרת ישראל נגד הגורמים שלפי הנטען, הונו אותו ומסרו לו מסמכים מזויפים. בתחילה סירבה המשטרה לפתוח בחקירה; אולם במהלך

שמיעת הראיות, לאחר שהחלה פרשת ההגנה, נמסר כי המשטרה נעתרה לבקשה ונפתחה חקירה בנושא. עדי ההגנה שזימונם התבקש נחקרו כחשודים במסגרת החקירה, וההגנה ביקשה שעדותם תידחה עד לסיום החקירה, על מנת שלא לשבשה. על כן, עוכבה שמיעת הראיות לתקופה ממושכת. עם סיום החקירה במשטרת ישראל, הושלמה פרשת ההגנה.

4. במסגרת משפטו של הנאשם נשמעו בפנינו, מטעם התביעה, עדותם של קצין השלישות היחידתי, סרן מ' מ', ונגדת החקירות ממצ"ח חיפה שטיפלה בחקירת הנאשם, רס"ר מ' ט'. מטעם ההגנה העידו בתחילה הנאשם ואביו, מר ס' ס'; ולאחר סיום חקירת המשטרה כאמור, העידו גם שני עדי הגנה נוספים, מר י' ס' עבד ומר א' מ' ע'.

5. להלן נסקור את התשתית העובדתית שהונחה בפנינו, ולאחר מכן את המסקנות הנובעות ממנה.

ב. התשתית העובדתית

הרקע להגשת המסמך המזוויף

6. הנאשם, בן 29, מתגורר ביישוב נחל צלמון (סלמה) בצפון הארץ. הוא בן למשפחה בת 22 אחים, שנמסר כי 12 מתוכם משרתים בצה"ל בתפקידים שונים, חלקם כקצינים ונגדים. הנאשם החל את שירותו הצבאי כלוחם בחטיבת גבעתי, ולאחר שסיים את קורס הקצינים, שירת כמ"מ וכסמ"פ, בחטיבת גבעתי ובאוגדת עזה, וגם שימש מספר חודשים כקצין גיוסים, המעודד גיוס בעדה הבדואית. באוגוסט 2015 יצא לקורס מ"פ, ושימש כמ"פ טירונים. אחיו, אמיר, שירת כקצין תחת פיקודו ואח נוסף, בשם תמיר שירת אף הוא כחייל בפלוגה.

7. ביום 1.1.2016 התפרסמה במוסף סוף השבוע של העיתון "ישראל היום" כתבת צבע גדולה (2/ס) שתיעדה את נושא הגיוס לצה"ל במשפחתו של הנאשם. במסגרתה הצטלמו הנאשם, הוריו ואחיו המשרתים בצה"ל, כשכולם לובשים מדי צה"ל, וסיפרו על החשיבות שהם רואים בגיוס לצה"ל עבור בני העדה הבדואית. במסגרת הכתבה התייחס אחד מאחיו של הנאשם לכך שבסכנין, העיר הערבית הגדולה הסמוכה אליהם, לא מתקבלים באהדה חיילי צה"ל.

8. ביום 2.1.2016, יום לאחר פרסום הכתבה האמורה, הסתבכו הנאשם ואחיו, מ' וא' בתקרית אלימה בעיר סכנין, שעה שנסעו ברכבו הצבאי של הנאשם, מסוג "איסוזו דימקס". טיבה המדויק של אותה תקרית אינו ידוע לנו, אולם בגינה נפתחה חקירת משטרת ישראל, והנאשם ואחיו נעצרו בחשד לביצוע עבירות של דריסה וירי (לטענת

הנאשם, הם נקלעו למארב שבו ניסו להתנכל להם בשל היותם קציני צה"ל וניסו להגן על עצמם). הנאשם ואחיו שהו במעצר בגין אירוע זה במשך מספר ימים ולאחר מכן שוחררו למעצר בית, בעוד החקירה ממשיכה. הנאשם עדכן את מפקדיו באירוע, ובעקבות זאת הושעה מתפקידו. תחילה הושעה ל-14 ימים על ידי מפקד החטיבה הדרומית, ולאחר מכן הוארכה השעייתו על ידי מפקד האוגדה דאז, תא"ל איתי וירוב, למשך 60 ימים נוספים.

9. ביום 9.3.2016 החליט תא"ל וירוב להאריך את השעיית הנאשם ושני אחיו, רס"ל מרדכי ס' וסג"ם אמיר ס', ב-14 ימים נוספים. מת/3, מסמך ההשעיה מאותו יום, עולה כי תא"ל וירוב נפגש טרם הארכת ההשעיה עם הנאשם ואחיו, אשר טענו כי פעלו באירוע בו הותקפו מתוך הגנה עצמית; וכי לפי הידוע להם מבאי כוחם, בשבוע הקרוב צפויה להתקבל החלטה של הפרקליטות בדבר סגירת התיק. במסגרת החלטתו ציין תא"ל וירוב, כי על פי חוות דעת הפרקליט שברשותו, הם אמורים להיות מזומנים לשימוע ועל כן ההשעיה מוארכת ב-14 ימים נוספים, על מנת לאפשר לרשויות לסיים את ההליכים המשפטיים ולקבל החלטה בדבר הצעדים שיינקטו.

10. באותו היום פגשו הנאשם ואחיו גם בסרן מאור מהצרי, קצין השלישות של החטיבה הדרומית באוגדת עזה, אשר מסר כי למיטב זכרונו נכנס ביחד עם הנאשם ואחיו ללשכת מח"ט דרומית, שרצה לשוחח עימם, ולשאול אותם לאן הדברים מתקדמים. במהלך שיחה זו, הם מסרו כי **למחרת עתיד להתקיים להם שימוע** ושהם הבינו מעורכת הדין שלהם שהם עומדים לקבל אישור לסגירת התיק נגדם.

11. ביום א' 13.3.2016, נערכה שיחה טלפונית בין סרן מהצרי לבין הנאשם, בה נכחה גם קצינת השלישות האוגדתית, סא"ל עדנה איליה (אשר במסגרת מזכר ת/8, מסרה כי השיחה זכורה לה בקווים כלליים בלבד). לדברי סרן מהצרי, אמר לו הנאשם בשיחה, **שהיה נוכח בשימוע ביום ה'** שקדם לכן (10.3.2016), וקיבל אישור לכך שהוא ואחיו מרדכי לא יעמדו לדין; וכי לגבי אחיו אמיר, כבר ניתן אישור לסגירת התיק. כן מסר, כי **מייצגת אותו עורכת דין**, ששמה, למיטב זכרונו של העד, תמי. הנאשם אישר לשאלתו של סרן מהצרי, כי יש לו מסמכים המאשרים את דבריו, וסרן מהצרי ביקש ממנו לשלוח לו אותם באמצעות תוכנת ה"ווטסאפ" על מנת שיבדוק אותם.

12. באותו היום, העביר הנאשם לסרן מהצרי באמצעות תוכנת ה"ווטסאפ" צילום של שני מסמכים (ת/6) (להלן: "המסמכים") הנחזים להיות חתומים על ידי עו"ד ענבל ברנסון, סגנית בכירה א' לפרקליט מחוז חיפה. מסמך אחד מתוכם מוען לנאשם, והשני לאחיו מרדכי (מוראד), ובכל אחד מהם נרשם כי: "בהמשך לשימוע שנערך עימכם, הרי לעדכנכם כי לאחר ששקלנו את מכלול הנסיבות, החלטנו שלא להגיש כתב אישום כנגד החשוד בתיק הנדון". צילומי התכתבות ה"ווטסאפ" (ת/7) שנערכו

ממכשירו של סרן מהצרי, מעידים כי הנאשם שלח ביישומון ה"ווטסאפ" את צילום המסמכים, תוך שציין כי "אמיר קיבל סגירה". סרן מהצרי ביקש ממנו לשלוח לו את המסמך בעניינו של אמיר, והנאשם השיב לו שזה יקח מספר דקות, אך בפועל לא שלח לו דבר.

13. סרן מהצרי מסר, כי מיד עם קבלת ההודעות מהנאשם, שלח את צילומי המסמכים לקש"א, והיא העבירה אותם אל היועץ המשפטי של פיקוד הדרום. מעדותה של עו"ד ענבל ברנסון יהודאי, ראש צוות פרקליטות חיפה פלילי (ת/2), עלה כי היועץ המשפטי של פיקוד דרום פנה אליה על מנת לברר האם סגרה את התיק כנגד הנאשם ואחיו. היא ביקשה לקבל לעיונה את המסמך והבהירה מיידית ליועץ המשפטי של הפיקוד כי מדובר בזיוף.

14. עוד מסר סרן מהצרי, כי בשיחה מאוחרת יותר שלו עם הנאשם, הביע האחרון את רצונו לשוב לתפקידו. בתגובה, סרן מהצרי שאל את הנאשם בנוגע להעברת האישור של אמיר. מת/7 עולה כי ביום 15.3.2016 שלח אמיר לסרן מהצרי הודעה כי התיק בעניינו נסגר; אך בפועל עולה מצילום המסמך שצורף לת/7 כי מדובר באישור על סגירת הליך המעצרים ולא התיק העיקרי. אמיר מסר במסגרת ההתכתבות כי קיבל את המסמך מהנאשם.

חקירת המצ"ח

15. מעדותה של רס"ר מיכל טטרו, ששימשה בעת החקירה בתפקיד נגדת חקירות במצ"ח חיפה, עלה כי במצ"ח התקבלה הוראת פרקליטת דרום לפתוח בחקירה בעקבות חשד לזיוף מסמכים. החקירה נפתחה במהלך מרץ 2016, וטרם זימונו של הנאשם לחקירה נערכו בדיקות מקדימות לברר את אמיתות המסמך. מעבר לגביית עדותה של עו"ד ענבל ברנסון יהודאי, התקבל במצ"ח חיפה מכתבו מיום 16.3.2016 של עו"ד טל עופר, הפרקליט המטפל בתיק החקירה שנוהל נגד הנאשם ואחיו במשטרת ישראל (ת/1). מהמכתב עלה, כי לנאשם ולאחיו מרדכי ואמיר, נשלחו מכתבי יידוע, ובאי כוחם פנו אל הפרקליטות בבקשה לעריכת שימוע, טרם תתקבל ההחלטה בדבר הגשת כתב אישום; אולם טרם נקבע מועד לעריכת השימוע וטרם התקבלה החלטה בתיק.

16. ביום 15.3.2016 הגיע סרן מהצרי למסירת עדות. לאחר שהסתיימה גביית עדותו, התבקש לקיים שיחה טלפונית עם הנאשם, אשר הוקלטה על ידי חוקרי מצ"ח, ללא ידיעת הנאשם, ובה הונחה לנסות להבין ממנו היכן היה ביום עריכת השימוע (יום ה', 10.3.2016) ומה אירע בו. מהקלטת השיחה ותמלולה (ת/5 ות/5א') עולה, כי הנאשם מסר בשיחה, בתשובה לשאלותיו של סרן מהצרי, כי קיבל את האישורים

מהפרקליטות בחיפה, לאחר שהיה שם ביום חמישי שעבר, וגם עורכת הדין שלו נכחה. לדבריו, לא נכח בשימוע עצמו, אלא עורכי הדין היו שם ואחר כך קרא להם הפרקליט והם דיברו איתו. הפרקליט נתן להם את המסמכים. כן ציין כי לפי הבנתו בתוך 72 שעות המסמכים יועברו לצה"ל.

17. מת/10 (מזכר "טרם ומהלך חקירה") ומעדותה של רס"ר טטרו עלה, כי בעקבות הראיות שנאספו, הוחלט לערוך "שליפה" של המעורבים מביתם ולערוך חיפוש במחשבים בביתם. חוקרי מצ"ח חיפה הגיעו ביום 20.3.2016 לביתו של הנאשם והוא לא היה שם. כשהתקשרו אליו מסר כי הוא ברמת הגולן, מבצע עבודה עבור אביו. בשעה עשר בבוקר לערך נמסר לו כי הוא דרוש לחקירה. שני אחיו הובאו לחקירה והנאשם הבטיח כי יגיע ישירות מרמת הגולן לחקירה.

18. בשעה אחת בצהריים לערך הגיעה לבסיס החקירות מצ"ח חיפה עורכת הדין תמי אולמן, שמסרה כי הגיעה לייצג את הנאשם ואחיו והיא מעוניינת לשוחח עימם. נמסר לה על ידי רס"ר טטרו כי יש ניגודי אינטרסים בין האחים, ועו"ד אולמן אמרה כי היא מעוניינת לייצג את הנאשם, אשר ממתין בש.ג. בסיס החקירות ובכוונתה לייצג לו. בשעה ארבע אחה"צ הבחינה רס"ר טטרו, כי הנאשם עדיין לא נכנס לחדר החקירות. היא התקשרה אל הנאשם, אשר לא השיב לה, וכן התקשרה אל עורכת הדין, אשר הופתעה לשמוע כי הנאשם לא הגיע לחקירה, ומסרה כי ערכה עימו שיחה בת 20 דקות, והוא אמר לה שבכוונתו להיכנס לבסיס החקירות. בשעה ארבע וחצי לערך הגיע הנאשם אל בסיס החקירות, וציין כי לאחר שהתייעץ עם עורכת דינו, הבחין ששכח את מכשיר הטלפון שלו ושב לביתו כדי להביאו. כשביקשה ממנו את מכשיר הטלפון שלו, לצורך עריכת חיפוש, מסר לה הנאשם מכשיר טלפון מסוג "נוקיה" ישן, אותו כינתה כ"טלפון נחקרים" - כזה שאינו מאפשר כל פעולה מלבד שיחות ומסרונים, ואינו תומך בשימוש באינטרנט. עקב האמור לא ניתן היה לערוך חיפוש בטלפון, אך נערכו מחקרי תקשורת המתעדים שיחות במועדים שבין 10-20.3.2016 (ת/4).

19. במהלך החקירה נגבתה אמרתו של הנאשם, ת/9, בה הכחיש את המיוחס לו (על גרסת הנאשם בחקירה נרחיב בפרק העוסק בגרסת ההגנה - ביה"ד).

20. בת/11 ובעדותה, מסרה רס"ר טטרו, כי במהלך החקירה התבקשה לענות לשיחת טלפון שהתקבלה בבסיס החקירות, ממי שהגדיר את עצמו כמפקדו של הנאשם. כשהשיבה לשיחה, התברר כי הדובר הוא רס"ב פואד ס', אחיו של הנאשם, אשר ציין כי הוא רוצה לדעת מדוע עיכבה את הנאשם ואת אחיו מרדכי ואמיר לחקירה, שכן התיק שהיה להם במשטרת ישראל נסגר. היא ציינה בפניו כי מעשיו מהווים שיבוש הליכי משפט.

פרשת ההגנה**גרסת הנאשם בחקירה**

21. באמרתו, ת/9, מיום 20.3.2016, מסר הנאשם כדלקמן:

א. בתחילה ציין, כי לפי מה שידוע לו התיק המשטרתי נגדו בהליכי סגירה. הוא קיבל מאביו מסמך ביחס אליו ולאחיו מרדכי, לפיו התקיים שימוע ולא הוגש נגדו כתב אישום, ואותו צילם באופן מיידי ושלח ב"ווטסאפ" לסרן מהצרי. **הוא סבר שאביו קיבל את המסמך מעו"ד תמי אולמן.**

ב. בהמשך החקירה טען הנאשם, כי חשב שלאביו יש עורך דין משלו, ולא ידוע לו אם שילם לו או לא. כשנשאל בשלב זה אם אביו אמר לו מהיכן הגיע המסמך, השיב כי אביו אמר ש"הביא את זה מהפרקליטות משהו כזה". הוא לא התעניין ומיד שלח את המסמך לסרן מהצרי. אביו לא עדכן אותו שזימנו אותו לפרקליטות לקבל את המסמך.

ג. הנאשם מסר כי לא נכח בשימוע שהתקיים ביום 10.3.2016 וגם לא אמר לסרן מהצרי שהיה בפרקליטות או בשימוע, אלא ציין בפניו שקיבל את המסמך מאביו, שמצידו קיבל אותו מהפרקליטות. הנאשם לא ידע להסביר מדוע קיבל מסמך עליו נרשם כי נערך שימוע, כשבפועל לא נערך שימוע.

ד. כשנשאל הנאשם אם עדכן את מרדכי ואמיר בדבר סגירת התיק, השיב כי אינו זוכר, וכי שלח מיידית את המסמכים לסרן מהצרי. לא זכור לו אם הם חגגו את סיום התיק והאם הוא או אביו עדכנו את מרדכי ואמיר בהמשך. לא זכור לו גם אם דיברו על כך שהם עתידים לשוב לצה"ל. לא זכור לו גם מדוע לא שלח את המסמך הנוגע לאמיר.

ה. משהו שמעה לו הקלטת השיחה בינו לבין סרן מהצרי (ת/5א') מסר הנאשם כי ככל הנראה לא הבין את שאלותיו של סרן מהצרי וציין כי: "אני חשבתי שכל הזמן דיברנו על השימוע, כנראה לא הבנתי את השאלה של השליש, אמרתי לו זה מה שנערך" (עמ' 3, שורות 20-21 לאמרה). הנאשם עמד על כך שהיתה חוסר הבנה בינו לבין סרן מהצרי, וכי הוא אמר לאחרון שקיבל הודעת סגירה ממשפחתו. בהמשך ציין, כי אמר לסרן מהצרי שקיבל את המסמך דרך הפרקליטות, ולא אמר לו שהיה בשימוע, אלא אמר לו שכנראה נערך שימוע. כשנשאל מדוע אמר בשיחתו עם סרן מהצרי שנכנס לשיחה עם הפרקליט, טען כי "מי שהיה שם זה המשפחה, דיברתי בגדול, לא הסברתי את עצמי כמו שצריך למאור" (עמ' 9, שורה 23).

ו. הנאשם הכחיש זיוף של המסמך ת/6 או ידיעה ביחס להיותו מזויף, וטען כי זה מה שקיבל. כשעומת עם דברים שמסרו, ככל הנראה, מרדכי ואמיר באמרתם (אשר לא

הוגשה לנו - ביה"ד) לפיה הוא זה שזייף את המסמך, אמר כי "הם יכולים להגיד מה שהם רוצים".

ז. באשר לנסיבות העיכוב בהגעתו לחקירה, טען הנאשם כי הגיע ישירות מרמת הגולן אל בסיס החקירות, וחזר לביתו להביא את מכשיר הטלפון שלו, לאחר שגילה כי שכח להביאו. הנאשם אישר כי דיבר עם אביו ואחיו לאחר שהגיעו חוקרי מצ"ח לביתו, וטען כי השיחה נסבה אודות הצורך להגיע מרמת הגולן לחקירת מצ"ח.

גרסת הנאשם בעדותו בפנינו

22. בעדותו בפנינו מסר הנאשם כי אביו מעורב מאוד בכל פרטי שירותו הצבאי, ואף רואה חשיבות רבה מאוד בגיוס לצה"ל. כמו כן אביו נוהג לטפל בעסקיו לבד ולא לערב איש, על אף שהוא כלל אינו יודע קרוא וכתוב; והוא התקשה לקבל את העובדה ששלושה מבניו מושעים משירות צבאי. לאחר ששמע על כך שהם הושעו למשך שישים ימים, אמר לו אביו שידאג לפנות למכרים, חברים ועורכי דין כדי לסייע בסגירת התיק. כמו כן ביום שלישי לפני שהגיע לשיחה עם מפקד האוגדה בנוגע להמשך ההשעיה (אשר נערכה ביום רביעי בשבוע), אמר לו אביו כי צפוי להיות שימוע וביום חמישי התיק ייסגר.

23. לגרסת הנאשם, אביו קרא לו ביום חמישי להגיע לביתו (הוסבר כי הנאשם ואביו מתגוררים בשני בתים נפרדים באותו מתחם, שכן האב נשוי לשתי נשים, שכל אחת מהן מתגוררת עם ילדיה בנפרד ולאב יש בית משלו). הוא הגיע אל בית אביו, והמתין לו ליד הדלת. בתוך דירת אביו היו שני אנשים. את אחד מהם זיהה כיוסף עביד, חבר של אביו, אותו הכיר בעבר. האדם השני, שלא היה מוכר לו, הוצג בפניו כעורך דין בשם אחמד עבד.

24. עם הגיעו נתן לו אביו שני מסמכים ואמר לו לקרוא אותם. לדבריו, כל שהבין מקריאת המסמך היה כי נאמר בו שנערך שימוע ולא הוגש כתב אישום. כך גם נאמר לו על ידי אביו, ומבחינתו דבריו של אביו מחייבים. הוא שמח מאוד על כך שישוב לצה"ל, והדבר היחיד שרצה הוא לשלוח את המסמכים לסרן מהצרי. במהלך המפגש אמר לו עורך הדין עבד כי: "אל תדאג, תוך 72 שעות זה יעבור גם לצבא, התיק שלך ייסגר ותחזור לצבא".

25. הנאשם לא זכר אם שוחח עם סרן מהצרי ביום חמישי או ביום א' לאחר מכן. עם זאת, ציין כי בשיחה שאל אותו סרן מהצרי שאלות אותן לא הבין, בנוגע לשימוע. הוא שלח לסרן מהצרי את המסמכים באמצעות ה"ווטסאפ", ואמר לו שהם יתעדכנו בצה"ל בעוד כ-72 שעות. בחקירתו הנגדית פירט הנאשם כי קיבל מעבר למסמכים (ת/6) גם "מסמך סגירה של בית משפט", כהגדרתו, שנגע לאמיר, אך אותו לא שלח

לסרן מהצרי שכן הוא היה לא ברור. הסיבה שאמר לסרן מהצרי כי יש מסמך נוסף הנוגע לאמיר, היא כי סבר שאם הוא ומרדכי קיבלו מסמך על סגירת התיק, הרי שגם אמיר קיבל אותו; והוא התכוון לשאול את אביו האם יש מסמך נוסף הנוגע לאמיר. עוד ציין, כי כלל לא שוחח עם שני אחיו על נושא קבלת המסמכים המאשרים את סגירת התיק. לטענתו, רצה להפתיע את אחיו מרדכי ולעדכן אותו לאחר קבלת ההודעה על כך שהם יכולים לשוב לשירות.

26. אשר למכשיר הטלפון שממנו שלח את ההודעה לסרן מהצרי - לטענת הנאשם, במהלך חקירתו במשטרת ישראל הוחרם ממנו מכשיר טלפון "חכם" (סמארטפון) אשר טרם הוחזר לו. משלא קיבל את מכשירו בחזרה, שכפל את הסיים שהיה לו קודם לכן והכניס אותו למכשיר טלפון פשוט מסוג "נוקיה" שניתן לו מזה"ל, אשר אינו תומך ברשת האינטרנט. לשם העברת ההודעה ב"ווטסאפ" לסרן מהצרי, הכניס את הסיים שלו למכשיר טלפון של אחותו, ואז שלח את ההודעה. לטענתו, עשה כן משום שלא רצה שסרן מהצרי יראה מספר טלפון שאינו מוכר לו, וכן בשל עניינים הכרוכים בכבודה של אחותו. לאחר מכן הוציא את הסיים והחזיר אותו למכשיר הנוקיה שלו.

27. ביחס להתנהלותו בחקירה, מסר הנאשם כי ביום פתיחתה, החליף את אביו, אשר עובד כקבלן ניקיון (במסגרת קק"ל), אשר חש שלא בטוב, ויצא במקומו לעבודות ניקיון בנחל ג'ילבון ברמת הגולן. בשעה 10:30 נודע לו ממצ"ח שהוא נדרש להגיע לחקירה. הוא נסע מרמת הגולן לכפר, על מנת לאפשר את הגעת העובדים לביתם, וכן החליף בגדים. משם נסע לבסיס מצ"ח חיפה, לשם הגיע ב-13:30 לערך. בכניסה לבסיס פגש בני משפחה נוספים שהיו שם וכן את עורכת הדין תמי אולמן, שהוזמנה למקום על ידי בני משפחתו.

28. לטענת הנאשם, רק לאחר הגיעו לבסיס מצ"ח חיפה, גילה שמכשיר הטלפון שלו לא אצלו, ושהוא נשכח בביתו, ולכן נסע לביתו להביאו, נסיעה של כשעה וחצי לכל כיוון; הוא הסביר זאת בכך שעל פי ניסיונו, נדרש להגיע למצ"ח עם מכשיר טלפון, וכששירת כמ"פ, עת שלח חיילים לחקירת מצ"ח, נערכו פניות אליו על ידי גורמי מצ"ח בבקשה להביא את מכשירי הטלפון שלהם, כשהם הגיעו בלעדיהם. כשנשאל מדוע לא נכנס לחקירה מיידית והותיר את נושא הבאת הטלפון לשלב מאוחר יותר, באם יידרש לעשות כן, טען כי ידע שחקירות מצ"ח עשויות להיות ארוכות, ורצה שמשפחתו תלך הביתה ולא תישאר בש.ג.. הוא גם חשב שיוכל לצאת ולהתקשר לבני משפחתו, ולא ידע שהטלפון יילקח לבדיקה. הנאשם לא ידע להסביר איך יתכן שמחקרי התקשורת (ת/4) מצביעים על כך שבאותן שעות שבהן היה נטול טלפון לפי גרסתו נערכו שיחות ממספר הטלפון שלו למרדכי. באשר לשיחה טלפונית נוספת עם באת כוחו, טען כי היא

התקשרה אליו כשכבר לקח את הטלפון מביתו. בהמשך, בתגובה לשאלות בית הדין, טען כי בני משפחתו הם שהתקשרו מביתו אל אחיו, בזמן שהטלפון לא היה ברשותו. 29. כאשר התבקש הנאשם להתייחס בחקירתו הנגדית, לפרטי השיחה המוקלטת עם סרן מהצרי, ת/5א', טען כי אמר לו שמשפחתו היתה בשימוע, והתכוון **שאותו פרקליט, עורך הדין שפגש אצל אביו**, אמר לו שתוך 72 שעות הדברים יעברו לצבא. כשאמר בשיחה שכל המשפחה היתה שם, התכוון לאביו. כששאל אותו לגבי פרקליטות חיפה, חשב שהוא שואל אותו מה מקור המסמך, והוא הבין כי המסמך מפרקליטות מחוז חיפה, שכן שם התנהל התיק בעניינו. הוא אינו יודע איך מתנהלים הליכי שימוע, וחשב שהמסמך שקיבל מתעד את העובדה שהתקיים שימוע. לטענתו, היתה חוסר הבנה בינו לבין סרן מהצרי באשר לאופן השתלשלות העניינים בשימוע, אשר נגעה גם לבלבול שלו ביחס לעורך הדין או עורכת דין שייצגו אותו. הנאשם לא ידע עם זאת להסביר, מדוע בחקירתו במצ"ח אמר בתחילה שחשב שאביו קיבל את המסמך מעו"ד תמי אולמן, ושב וטען כי לא הכיר את כל עורכי הדין שטיפלו בעניינו. לכן גם לא "חידד את הנקודה" כלשונו, במצ"ח, בנוגע לזהות העו"ד שמסר את המסמך לאביו.

30. עוד טען הנאשם, כי היה נתון בלחץ בעת חקירתו במצ"ח, בשל האשמות החוקרת שהוא עצמו זייף את המסמכים. לכן לא מסר כבר אז את גרסתו בנוגע להשתלשלות העניינים שקדמה לקבלת המסמכים מאביו. כן ציין, כי אביו לא יכול היה לזייף את המסמכים שכן אינו יודע קרוא וכתוב; על כן הלך על כך שבמצ"ח לא חקרו את אביו, באופן שמאפשר היה לאתר את הגורמים שמסרו לו את המסמכים. הנאשם גם ציין, כי האשים את אביו בכך שמסר לו את המסמכים המזוייפים, ועל כן השתבשו היחסים ביניהם.

עדות עדי הגנה נוספים

31. אביו של הנאשם, **מר ס' ס'**, אשר עובד כקבלן בקק"ל, מסר עדות ארוכה, שבחלקה פרטים שאינם קשורים לעניין. נעמוד איפוא על עיקר גרסתו. לדבריו, חברו, יוסף ע' (להלן: "יוסף") מכפר סאג'ור, אשר שירת כקצין במשטרת ישראל, הוא שהציע לסייע לו, לאחר שבניו נעצרו, והכיר לו עו"ד בשם אחמד עבד מהכפר בנא (להלן: "אחמד"), תוך שציין כי מדובר באדם בעל יכולות רבות, ש"יכול להזיז הרים" כלשונו. לבקשת אחמד נתן לו את הפרוטוקולים מדיוני המעצר. אחמד לא ביקש תשלום, ועל כן הוא גם לא שילם לו. עם זאת הבטיח לו אחמד שיביא לסגירת התיק, והם נפגשו מספר פעמים. לאחר מספר שבועות הגיעו לביתו יוסף ואחמד, ונתנו לו שני דפים שעליהם נטען כי חתומה "מישהי גדולה שאחראית על חיפה, ירושלים ותל אביב", כך

כלשונו של האב. אחד מילדיו קרא לנאשם, והוא בא אל ביתו, עמד ליד הדלת, והאב הסביר לו כי הנוכחים הם יוסף ועימו עורך דין אשר בידיו מסמך בדבר סגירת התיק. אחמד אמר לו שהתיק נסגר, ושיעביר את המסמך עוד 72 שעות לצה"ל, מפני שהפרקליטות נדרשת קודם לכן להעביר את המסמך לצבא. האב הבהיר כי לא ידע שהמסמך מזויף. הוא עצמו כלל אינו יודע לקרוא.

32. בעקבות פתיחת חקירת מצ"ח גם פנה האב להגיש תלונה על הזיוף. לאחר שקיבל הודעה על כוונת המשטרה לסגור את התיק (ת/12) פנה לעו"ד ציפורי על מנת לברר את הנושא. לדבריו, לא הכיר מעבר לכך את עורכי הדין שייצגו את הנאשם ואחיו בשלב המעצר, ולא היה בקשר עם מי מהם (כשנשאל מי שילם על הייצוג, השיב: "אני, האישה, זה לא משנה"). כן מסר, כי מעולם לא היה בפרקליטות מחוז חיפה. האב לא זכר האם אמר לנאשם לפני דיון ההשעיה שהתיק עומד להיסגר, אך ציין כי הדבר "כול להיות".

33. האב אישר, כי ביום בו נפתחה החקירה היה הנאשם ברמת הגולן, ובטרם הגעתו למצ"ח חיפה, חזר הביתה על מנת להחליף את בגדיו.

34. האב הצר על טעותו, על כך שסמך על יוסף, אותו ראה "כאח" כלשונו. כן טען כי יש בידו הקלטה של שיחה שנערכה עם יוסף ואחמד, לאחר החקירה במשטרה הצבאית, בעת נסיעה משותפת, בה הם אמרו לו שנתנו לו מסמך מזויף. לדבריו, הנאשם לא ידע על ההקלטה האמורה. עם זאת בהמשך טען כי אינו זוכר מה נאמר בשיחה האמורה, וההקלטה נערכה על ידי אחד מבניו, סלים, שנסע איתם וביצע את ההקלטה.

35. **מר יוסף עביד**, אשר שירת בעברו כקצין מג"ב בדרגת רפ"ק, נחקר כעד עוין ואף הוגשו לנו אמרותיו במשטרת ישראל, מיום 23.3.2017 (ס/5) ו-15.5.2017 (ס/4).

36. העד סיפר במסגרת ס/5 כי הכיר את אחמד עבד דרך דודו, וידוע לו כי למד משפטים. הוא פגש את אביו של הנאשם בלוויה של קרוב משפחתו של עבד, והאחרון שאל אותו אם יוכל לסייע לילדיו, שנעצרו לאחר אירוע ירי בסכנין. הוא שאל את עבד, שנכח אף הוא בלוויה, אם ביכולתו לעזור לאבי הנאשם, ועבד השיב שיפנה אותו לעו"ד פלילי בשם אחמד יונס. בהמשך התקשר אליו מספר פעמים אביו של הנאשם על מנת להתייעץ למי עוד ניתן לפנות והם היו נפגשים מדי פעם, בין בביתו של אביו של הנאשם או בחתונות. בכך הסתכם הקשר ביניהם. העד הכחיש כל קשר בנוגע למסמכים שנמסרו לאביו של הנאשם, וטען כי מעולם לא היה ביחד עם אחמד עבד בבית אביו של הנאשם.

37. באמרתו, ס/4, שינה העד גרסתו, וציין כי נפגש עם אביו של הנאשם בביתו של האחרון, ביחד עם אחמד, וזאת לצורך עזרה לבניו. לאחר ששינה מספר פעמים את גרסתו בנושא, אישר לבסוף, כי נכח בבית אביו של הנאשם בזמן שנמסרו מסמכים מאחמד לאב, אך טען כי הוא לא ידע שהם מזוייפים ואין לו קשר לכך. לדבריו, הכחיש זאת בתחילה, שכן לא היה לו נעים מאחמד: "לא רציתי שהוא יחשוב שאני מכרתי אותו", כך כלשונו. העד גם הכחיש טענה של אבי הנאשם שהוטחה בפניו על ידי החוקר, לפיה אחמד ביקש תמורה כספית של 18,000 ש"ח, תמורת סגירת התיקים. העד אישר באמרתו כי התקיימה נסיעה משותפת לקצרין, עם אביו של הנאשם, אחיו - סלים ואחמד, וזאת במטרה לפגוש חבר שלו בשם אלכס, לצורך ניסיון נוסף לסייע בסגירת התיק. כן אישר, כי ייתכן שנערכה ביניהם שיחה על נושא המסמכים המזוייפים בדרכם לקצרין, אך ככלל לא זכור לו על מה היתה השיחה ביניהם במהלך הנסיעה.

38. בעדותו בבית הדין טען העד, כי ההבדלים בין אמרותיו במשטרה נובעים מכך שהוא בן 60 ועבר דברים רבים בחיים, שגרמו לזכרונו להישחק. בתחילה לא זכר את המפגש בבית אביו של הנאשם ולאחר מכן נזכר בו.

39. העד שב על הגרסה שמסר בס/5 באשר לאופן בו החלה מעורבותו בסיוע לאבי הנאשם, במפגש בלוויה (בו לא נכח הנאשם) בו הכיר בין אביו של הנאשם לבין אחמד. לדבריו, בהמשך גם הגיע ביחד עם אביו של הנאשם לפרקליטות מחוז חיפה. הם פנו למזכירות בניסיון להבין באיזה שלב מצוי התיק, אולם נמסר להם שם, כי לא ניתן להשיב להם והם יקבלו תשובות לביתם.

40. בהמשך התיקיים מפגש בבית אבי הנאשם, בו נכחו אחמד, אביו של הנאשם, וחלק מאחיו. לא זכור לו אם הנאשם היה שם שכן הוא לא מכיר אותו. במפגש הוחלפו מסמכים בין אחמד לאבי הנאשם, אך לטענת העד הוא לא ישב לידם, לא שמע את שיחתם ולא ידוע לו באילו מסמכים מדובר. בשיחה לא דובר על כך שהמסמכים מזוייפים, ובשום שלב לא נטען כי המסמכים מזוייפים.

41. אשר לנסיעה לקצרין טען העד, כי ישב מקדימה ולא שמע כל שיחה על מסמכים מזוייפים. היוזמה לנסיעה הגיעה לאחר שאביו של הנאשם ביקש ממנו עזרה, ואמר לו שבניו טרם קיבלו תשובות. כן טען (בניגוד לנאמר באמרתו) כי בעת הנסיעה לאלכס לא ידע שאביו של הנאשם קיבל מסמך מזוייף. העד הכחיש את טענת ההגנה לפיה חש בצורך לסייע למשפחת הנאשם, לאחר שחש אחראי לכך שהכיר להם את אחמד אשר נתן להם מסמכים מזוייפים.

42. בחקירתו הנגדית מסר העד כי לא נערכה שיחה על תשלום בין אביו של הנאשם לבין אחמד. לא ידוע לו מדוע אחמד עזר לאביו של הנאשם ללא תשלום. המפגש עם אלכס נערך בערך חודש לאחר המפגש בבית אביו של הנאשם, ומטרתו היתה לסייע, שכן לאלכס יש עו"ד טוב שיכול היה לסייע לנאשם ואחיו. אביו של הנאשם לא אמר לו טרם הנסיעה לאלכס שהתיק נסגר, או שנפתחה חקירת מצ"ח עקב חשד לזיוף. הוא חשב שהנסיעה לאלכס נועדה על מנת לקדם את הטיפול בסגירת תיק החקירה המקורי שנפתח בשל האירוע בסכנין. העד הכחיש את טענת הנאשם, לפיה במפגש אצל אביו, אמר לו העד שאחמד יטפל בעניינו והתיק ייסגר.

43. עד ההגנה האחרון, **מר אחמד מוחמד מוחי עבד**, מסר בפנינו כי סיים תואר במשפטים וכלכלה, אולם המשיך לעבוד בתחום הכלכלי, לא עבר התמחות והוא אינו עורך דין. כן עמד על כך שמעולם לא הציג את עצמו כעורך דין בפני איש, וגם לא בפני אביו של הנאשם או יוסף.

44. אף עד זה אישר כי פגש את אביו של הנאשם בלוויה של קרוב משפחה, בינואר או פברואר 2016, ביחד עם יוסף עביד. במפגש סיפר לו יוסף על האירוע בסכנין, והוא הציע להם לפנות לעו"ד פלילי המוכר לו, אחמד יונס מכפר ערערה. כחודש לאחר מכן הוא הצטרף לאביו של הנאשם וליוסף למפגש ייעוץ אצל עו"ד יונס, שם שמע הן על האירוע בסכנין והן על נושא המסמך שהוגש לצה"ל. יוסף טען שהמסמך התקבל מבכיר בליכוד שהוא חבר של אביו של הנאשם, וכן סיפר על קשרים שיש לו עם איש עסקים ואיש ביטחון ממוצא רוסי שגר בקצרין. בפגישה נתן להם עו"ד יונס הצעה לשירות משפטי (אולם לפי הידוע לו לבסוף לא נשכרו שירותיו של עו"ד יונס), וכן הועברו מסמכים מאביו של הנאשם ליוסף. באותו מפגש הוא ויוסף אספו את אביו של הנאשם מביתו, ואז גם נכנס לבית האב. מדובר בפגישה קצרה שארכה מספר דקות. במהלכה לא מסר כל מסמכים לאביו של הנאשם וגם לא אמר לאף אחד מהנוכחים שתיק החקירה עומד להיסגר. הוא גם לא פגש בנאשם בפגישה זו או בכל הזדמנות אחרת. לפיכך גם הבהיר כי **אינו מאשר את גרסתו של הנאשם בדבר אופן התנהלות הפגישה**.

45. הפעם השלישית והאחרונה בה פגש העד, לדבריו, את אבי הנאשם, היתה בנסיעה לקצרין, כחודש או חודשיים לאחר המפגש אצל עו"ד יונס. יוסף ביקש ממנו להצטרף אליו ולאבי הנאשם לנסיעה לשם פגישה עם אלכס מקצרין, שהוא בכיר בתחום הבטחוני. יוסף טען כי רכבו אינו תקין, והוא נזקק לעזרתו של אחמד, וכן ציין כי כדאי לו להכיר אותו, שכן יתכן שהוא יוכל להציע לו עבודה. העד אסף ברכבו את יוסף, את אבי הנאשם ואת אחיו של הנאשם, סלים, והם נסעו לקצרין. לדבריו במהלך השיחה במכונית נאמר לו שיש החלטה על ביטול כתב האישום והוא נשאל תוך כמה זמן היא

מתעדכנת. הוא אמר להם שלפי הידוע לו מדובר בפרק זמן של 72 שעות. לא נערכה כל שיחה על נושא זיוף המסמכים, והוא לא ידע שמתקיימת הקלטה של השיחה, אך עובדה זו נמסרה לו במסגרת חקירתו במשטרת ישראל. במפגש אצל אלכס ראה שיוסף העביר לאביו של הנאשם מסמכים. לדבריו, הוא עצמו מעולם לא קיבל מאביו של הנאשם כל מסמך. בפעם הראשונה נחשף לקיומו של מסמך מזויף רק בחקירת משטרת ישראל בפרשה, שהתקיימה ביום 15.6.2017, זמן רב לאחר הנסיעה לקצרין. 46. העד הכחיש את הטענה שזיוף את המסמכים בעצמו. לטענתו אביו של הנאשם ויוסף עבד "עשו קומבינה" כלשונם, ורוצים "להפיל את זה עלי". כן הכחיש כי קיבל תשלום כספי כלשהו בגין מעורבותו.

ג. דיון והכרעה

47. מפירוט הראיות לעיל, עולה, כי הוצגה בפנינו תשתית ראייתית נסיבתית, אשר יש לקבוע האם היא אכן מלמדת, כטענת התביעה, מעל לספק סביר, על מעורבות של הנאשם בזיוף המסמכים ולחילופין - על ידיעה או לכל הפחות עצימת עיניים ביחס להיותם מזויפים. לטענת ההגנה, התשובה לכך היא שלילית; לשיטתה הנאשם עצמו לא היה מעורב בזיוף המסמך. לדבריה, לאביו של הנאשם ניתן "מעמד העל" כ"שייח", והוא מכתוב למשפחתו את אופן התנהלותה; ולאור האמור גם יש לבחון את התנהלות הנאשם, אשר סמך לחלוטין על אביו. לגרסת ההגנה, האב עצמו נפל ככל הנראה קורבן לזיוף שנערך על ידי אחמד ובתיווכו של יוסף. בנסיבות אלה, כך נטען, לא היה הנאשם מודע וגם לא חשד בכל זיוף, והופתע לגלות זאת בחקירת המצ"ח.

48. בית המשפט העליון עמד לא אחת על כך שניתן להשתית הרשעה בהתבסס על ראיות נסיבתיות, והובהר כי בעת ניתוחן של ראיות נסיבתיות נוהגת הפסיקה בניתוח "תלת שלבי": בתחילה נבחנת כל ראיה נסיבתית בפני עצמה, כדי לקבוע אם ניתן להשתית עליה ממצא עובדתי; לאחר מכן נבחנת מסכת הראיות כולה לצורך קביעה אם משקלן המצטבר מוביל למסקנה המפלילה; ולבסוף מועבר הנטל "הטקטי" אל הנאשם להציע הסבר שעלול לשלול את המסקנה המפלילה. הפסיקה עמדה גם על כך שיתכן כי יהיה הסבר סביר בלתי מפליל לכל אחת מהראיות הנסיבתיות כשהיא ניצבת לבדה; אך הצטברותן יחדיו תביא למסקנה כי התרחיש המרשיע הוא האפשרות הסבירה היחידה (ר' ע"פ 3263/16 **דוד בן שטרית נ' מדינת ישראל** (2016) בפסקה 70 והפסיקה המוזכרת שם).

49. בענייננו אין מחלוקת כי הנאשם הציג מסמכים מזויפים בפני רשויות צה"ל; ולפיכך עובר הנטל אליו לשכנע כי לא היה מעורב בהכנת או הזמנת הזיוף וכן שלא

היה מודע לעובדת היותם של המסמכים שהוצגו מזוייפים. די לו לנאשם בכך שיצביע על קיומו של ספק סביר כדי להצדיק את זיכויו.

50. נקדים את המאוחר ונאמר כבר עתה, כי לאחר שבחנו את התשתית הראייתית שהובאה בפנינו, באנו לכלל מסקנה, כי על אף שקיים חשד כבד לכך הנאשם אכן היה מעורב במעשה הזיוף, לא ניתן לקבוע מעל לספק סביר כי הוא ערך את הזיוף או הזמין את עריכתו בעצמו; אך לצד האמור, אנו סבורים כי יש לקבוע שאכן הוכחה כנדרש בפלילים, מעבר לספק סביר, מודעותו של הנאשם להיות המסמכים מזוייפים בעת הגשתם, או לכל הפחות כי עצם את עיניו ביחס לכך, וזאת כפי שיפורט להלן.

מהימנות העדים

51. בטרם נידרש לניתוח הראיות, נקדיש מספר מילים באשר להתרשמותנו ממהימנות העדים שהופיעו בפנינו:

ההגנה לא העלתה טענות בנוגע למהימנותם של עדי התביעה, סרן מהצרי ורס"ר טטרו (הועלו אמנם טענות בנוגע לאופן פעולתם בהיבטים שונים, אך לא נטען כי הם אינם עדים מהימנים). אף אנו התרשמנו כי מדובר בעדים אמינים, נטולי עניין אישי, אשר כל אחד מהם מילא את תפקידו במישור המקצועי והעיד על הדברים הידועים לו מידעתו האישית.

שונים הם פני הדברים באשר לעדי ההגנה, ובראשם הנאשם, אשר עדותם לא זכתה לאמונו, הן לאור התרשמותנו מאופן מתן העדות, והן לאור השוואתה לראיות אובייקטיביות שהובאו בפנינו (ונפרט עוד על כך בהמשך). באשר לעדות האב, התרשמנו כי הוא בעל מניע משמעותי לסייע לנאשם, ואף בדבריו מצאנו תמיהות ופרכות. אשר לעדי ההגנה יוסף ואחמד - כפי שציננה ההגנה בסיכומיה, אכן לא מדובר בעדי הגנה "קלאסיים" שכן שניהם העידו לאחר שנגבו מהם אמרות כחשודים בזיוף וטרם התקבלה החלטת הפרקליטות באשר לצעדים שיינקטו בעניינם; ולשניהם אינטרס ברור להרחיק את עצמם ממהלך ההתרחשויות. אנו סבורים כי גם לעדויותיהם של יוסף ואחמד יש להתייחס בזהירות ובחשדנות, ובעניין זה נפרט עוד בהמשך.

הערכת הראיות

52. נפנה כעת לניתוח הראיות; ובפתח הדברים נבהיר, כי איננו מקבלים את התזה שהעלתה ההגנה, בנוגע לחוסר מעורבות מוחלטת של הנאשם בכל המתרחש בטיפול בהליכים המשפטיים בעניינו, והיותו "עלה נידף" מול אביו, הממלא את כל רצונותיו, ללא שאלות או תהיות. כאמור הנאשם הוא מ"פ, בשנות העשרים המאוחרות לחייו,

בעל שליטה בעברית וערבית וגם בקריאה וכתובה (בניגוד לאביו שאינו יודע קרוא וכתוב). הנאשם הספיק לשרת פרק זמן ניכר בצה"ל, במהלכו מילא תפקידים פיקודיים במערך הקרבי. ניכר גם כי מול אחיו, מוראד ואמיר, הוא הגורם הדומיננטי, אשר מטפל בכל ענייניהם אל מול צה"ל.

53. אנו מוכנים להניח לטובת הנאשם, כי אכן אביו הוא גורם דומיננטי ומשפיע מאוד, ובניו מקשיבים לו וסרים למרותו; אולם אין משמעות הדבר, כפי שנטען, כי לנאשם אין כל מעורבות והשפעה על המתרחש. נזכיר כי גם לפי גרסת האב הוא לא היה מעורב כלל בגיוס עורכי הדין שייצגו את הנאשם בשלבי המעצר בעת חקירתו; הוא לא נתן תשובה ברורה לגבי השאלה מי מימן את הייצוג, לא הגיע לדיונים, לא חתם על יפויי כוח, ולא היה כלל מעורב במתרחש בשלבים אלה. ברי איפוא כי הנאשם חייב היה להיות מעורב במתרחש; ובמיוחד הואיל והדברים נוגעים אליו באופן אישי והשכל הישר מורה כי נדרשת מעורבותו וידיעתו האישית בנוגע אליהם. נציין, כי לא מן הנמנע כי גם אחים נוספים היו בסוד העניינים (ואכן ניתן היה להתרשם ממעורבות של האח סלים, שנכח בנסיעה המדוברת וכן מכך שאח אחר התקשר, כזכור, לנגדת החקירות, בתואנות שווא, על מנת לברר פרטים על החקירה המתנהלת); אולם לא הובאו בפנינו ראיות המצביעות על כך שמי מהאחים עסק בטיפול בנושאים המשפטיים או שילם תמורת הייצוג המשפטי.

גרסת ההגנה בדבר אופן קבלת המסמכים

54. בעת בחינת הראיות מצאנו לבחון תחילה את השאלה האם ניתן לתת אמון בגרסת ההגנה בדבר אופן קבלת המסמכים על ידי הנאשם, עניין שיש בו כדי להשליך גם על בחינת מהימנותו של הנאשם. ככל שתרחיש זה מעורר ספק סביר בדבר אפשרות התרחשותו, יהא עלינו להורות על זיכוי של הנאשם; אולם אנו מצאנו לדחות את מהימנות גרסת ההגנה, וכעת נבהיר מדוע.

55. כזכור, על פי התזה שהציגה ההגנה, קיבלו הנאשם ואביו בתום לב את המסמכים מאחמד ויוסף (אליהם הופנתה אצבע מאשימה ברורה על ידי ההגנה). יש לומר כבר כעת, כי תזה זו היא בבחינת גרסה כבושה של הנאשם - עניין שעליו עוד נעמוד בהמשך. ומעבר לכך מדובר בתזה המעוררת קשיים ותמיהות לא מעטות. ההקלטה המדוברת - שהיא אחת הראיות המרכזיות התומכת בתזה ההגנה כאמור, לא הוגשה לעיוננו, וגם על כך נרחיב בהמשך.

56. מעדות אביו של הנאשם התרשמנו כי המוטיבציה הרבה של הנאשם לשוב לשירות, היתה גם נחלת האב, אשר התקשה להתמודד עם העובדה שבניו מושעים משירות והיה מוכן לעשות רבות כדי לסייע לה, והדבר השפיע אף על עדותו בפנינו.

מבלי להרחיב בדבר, נציין כי עדות האב התאפיינה בחוסר בהירות וחוסר קוהרנטיות וריבוי פרטים שאינם שייכים לעניין, והגיונה הפנימי מועט. אמנם היקף מעורבותו של האב בהשגת המסמך המזויף לא התבהרה, אך היא איננה מחוייבת לצורך הכרעתנו בתיק; ועל אף שהאב סיפר (באופן זהה ממש לנאשם) על האופן בו התקבלו המסמכים, עוררה עדותו תמיהות ושאלות. כך למשל, לא ברור מדוע, שעה שהיה ידוע לאב כי בניו זוכים לייצוג משפטי, עברו גם ניתן תשלום, פנה באופן עצמאי לחפש עורך דין אחר - וכל זאת מבלי שכלל יידע את בניו, אף לא את הנאשם, כי הוא עושה כן, וללא כל תיאום בין עורכי הדין; אנו סבורים, כי הנאשם ואביו הבינו כבר בשלב הראשוני, כי הנאשם מצוי בפני התמודדות עם תיק משפטי מורכב, בשים לב לכך שהנאשם היה עצור בגינו, ובהתחשב בהחלפת עורכי הדין שייצגו אותו בדיוני המעצר. עובדה שאינה במחלוקת היא, כי אביו של הנאשם פעל רבות לקבלת סיוע משפטי ו"לבר-משפטי" כדי להביא לסגירת התיק. על כן, שאלה המרכזית היא - כיצד יתכן כי האב פנה לקבלת ייצוג ואף קיבל, לפי הטענה, שירות (בדמות סגירת התיק) **מבלי שבשום שלב התבקש לשלם על הייצוג?**

57. בין האב לעדי ההגנה התגלעו גם סתירות נוספות. כך למשל, בניגוד לעדותם של יוסף ואחמד טען האב, כי אחמד הוא עורך הדין שטיפל בנושא. זאת בניגוד לטענתם של אחמד ויוסף לפיה הם הפנו את האב לעו"ד יונס ובניגוד לטענת אחמד, כי הוא כלל אינו עורך דין וכי לא הציג את עצמו ככזה; האב טען כי מעולם לא היה בפרקליטות מחוז חיפה, בניגוד לגרסתו של יוסף לפיה נסעו השניים לשם בצוותא; ובעיקר **סותרות עדויות האב והנאשם את עדות עדי ההגנה האחרים בדבר אופי המפגש שנערך בביתו, במסגרתו, לפי הנטען, נמסרו המסמכים. כזכור יוסף ואחמד כלל לא זכרו שהנאשם נכח באותו מפגש; השניים גם הכחישו כי באותו מועד נמסרו מסמכים לנאשם המעידים על סגירת התיק; אחמד טען כי מדובר במפגש של חמש דקות בדרך לעו"ד יונס. מטבע הדברים גם הכחיש אחמד כי אמר באותו מועד לנאשם שתוך 72 שעות יתעדכנו המסמכים מול צה"ל (וגם יוסף הכחיש כי אמר זאת).**

58. נכון אמנם הדבר, כי גם לעדותם של יוסף ואחמד יש להתייחס בזהירות רבה ובחשדנות. צודקת ההגנה בכך שלא מדובר בעדים שהובאו "מטעם" ההגנה, וכזכור לטענת ההגנה, אחמד הוא מזויף המסמכים, כאשר יוסף הוא המתווך - וכל מעשה הזיוף נעשה ללא ידיעת אביו של הנאשם וודאי שמבלי שהנאשם היה מעורב בעניין. אף אנו סבורים, כי מדובר בשני עדים בעלי אינטרס ברור שלא לומר את האמת ולהרחיק את עצמם מהאירועים, נוכח התלונה שהוגשה נגדם ועודנה מתבררת. באמרותיו של יוסף נמצאו סתירות בנוגע לנוכחותו בבית אביו של הנאשם, ואף בבית הדין הוכרז כעד עוין, לאור סתירה נוספת שהתגלתה בין אמרתו לבין עדותו בפנינו.

ככלל ניתן היה להתרשם מעדותו כי הוא מנסה להרחיק את עצמו מההאשמות ולהלך בין הטיפות. גם גרסתו של אחמד עוררה תמיהות, ובעיקר - מדוע התגייס לסיוע שכלל גם פגישות אצל עורך דין, גם הסעה של כולם לקצרין במכוניתו, ייעוץ ועוד - וכל זאת **ללא כל תמורה כספית וללא כל היכרות מוקדמת** עם אביו של הנאשם (ההיכרות היחידה שהיתה לו עם יוסף, ואף היא מתוקף היכרות עם המשפחה ולא בשל חברות קרובה).

59. עם זאת, כאמור, העובדה כי התקשינו לתת אמון גם בגרסתם של אחמד ויוסף, אינה מקנה נופך אמינות לגרסת הנאשם ואביו. אנו סבורים כי שאלה מרכזית המעוררת תהיות לגבי עדותם של כלל עדי ההגנה, עניינה, כיצד הגיעו מסמכים מזויפים לרשות הנאשם ואביו, מבלי שנערכה הזמנה של הזיוף ומבלי שהועבר כל תשלום מיד ליד? האם ניתן להאמין כי מאן דהוא, בין אם זה אחמד או אדם אחר, זייף מסמך משפטי, על כל ההשלכות הכרוכות בכך, מיוזמתו, בלי שהתבקש לעשות כן ומבלי שהובטח לו כל תשלום בגין עבודתו?

60. תהיה נוספת עולה נוכח עדותם של אבי הנאשם, יוסף ואחמד בדבר נסיעה משותפת לקצרין, בה נערכה, כנטען על ידי ההגנה, הקלטה, על ידי אחיו של הנאשם, סלים. הקלטה זו, כך נרמז, אמורה לבסס את מעורבותם של אחמד ויוסף במעשה הזיוף. עם זאת, בעוד שהשניים לא הכחישו את הנסיעה המשותפת או את קיומה של שיחה במהלך הנסיעה, הם הכחישו כי הם מעורבים בדבר או כי דיברו על נושא הזיוף במהלך הנסיעה; גם מעדותו של אביו של הנאשם לא ניתן היה להבין באופן ברור מה נאמר באותה שיחה; **סלים לא הובא לעדות בפנינו ואף לא הובאה אותה הקלטה**. ההגנה טענה כי לא ראתה טעם בהבאת סלים לעדות, שכן הוא נכח בכלל דיוני בית הדין; אולם ברי כי לא היה בכך כדי להקשות על הבאתו כעד על מנת להעיד על סוגיית עריכת ההקלטה ולצורך הגשתה במובן הטכני; לחלופין, ניתן היה להגיש את ההקלטה גם באמצעות השמעתה לעדי ההגנה האחרים במהלך הדיון וקבלת התייחסותם לדבר קיומה של השיחה.

61. עניין זה מעורר תהיות רבות בנוגע לאותה שיחה שהתעוררה, בנסיעה בה נכח גם אביו של הנאשם. ההקלטה כשלעצמה לא הושמעה בפנינו, על אף שלכאורה יכולה היתה לבסס את טענות ההגנה, בדבר מעורבותם של אחמד ויוסף במעשה הזיוף. בנוגע לכך נקבע, כי הימנעותה של ההגנה מהבאת ראיות, שהן רלוונטיות ובהישג ידה, לתמיכה בטענותיה, עלולה לחזק את ההנחה כי בתזה המפלילה שהציגה המאשימה יש ממש (ראו ע"פ 11331/03 **משה קיס (אריק בר) נ' מדינת ישראל**, פ"ד נט(3) 453 (2004); ע"פ 1345/08 **ארקדי איסטחרוב נ' מדינת ישראל**, בפסקה כ"א [פורסם בנבו; 18.05.2009]). ניתן להסיק, שאילו הובאה הראיה, היא הייתה פועלת נגד אותו צד

שנמנע מהבאתה; והובהר בפסיקה, כי כאשר נמנע אחד הצדדים מהבאת עד מרכזי תהיה להימנעות מהבאתו משמעות רבה יותר (ע"פ 9809/98 **לזרובסקי נ' מדינת ישראל** [פורסם בנבו; 25.11.2010] בפסקה 55).

62. כאמור, ההגנה טענה, כי לא רק הנאשם אלא גם אביו לא היה מעורב כלל בהזמנת זיוף, וכי הם הופתעו מקבלת המסמך המזויף. לא התעלמנו מטענת ההגנה, כי אין כל היגיון בכך שהאב יגיש תלונה במשטרת ישראל כנגד המעורבים בזיוף, באם היה מעורב בעצמו בהזמנת הזיוף. עם זאת, קיימות גם תהיות הנוגעות להתנהלות האב בעניין זה. כך למשל, התלונה כנגד יוסף ואחמד הוגשה רק כשלושה חודשים לאחר שנפתחה חקירת מצ"ח בנושא (וזאת בניגוד לדברי האב בעדותו לפיה הגיש תלונה כעבור ימים ספורים); לפי הטענה, הנסיעה לקצרין התקיימה לאחר פתיחת החקירה ולאחר שהתגלה לנאשם, לראשונה דבר הזיוף. מתבקשת, אפוא, השאלה, מדוע חבר האב אל אחמד ויוסף לנסיעה לקצרין אם חשד בהם שזייפו את המסמך ומה טיבה ומטרתה של הנסיעה? ואם היה נטען כי מטרת הנסיעה היא הקלטה של השניים (אם כי טענה כזו לא נטענה בפנינו) - יש בכך כדי לעורר שוב את השאלה, מדוע לא הובאה אותה הקלטה בפנינו, ומדוע לא העידו האב או סלים על תוכן השיחה?

63. לאור האמור לעיל, אנו סבורים כי התשתית הראייתית שהוצגה בפנינו מלמדת על כך שנרקם קשר שמטרתו זיוף המסמכים. כידוע על קיומו של הקשר ניתן להסיק גם מבחינת התרחשויות מאוחרות להיווצרותו (ר' ע"פ 8146/09 **מדינת ישראל נ' מוחמד חרבוש** (2010)); אולם אנו איננו נדרשים לדון כעת בשאלת אחריותם הפלילית, האפשרית, של כל אחד מעדי ההגנה. השאלה מי הזמין את הזיוף, מי ערך אותו בפועל, מה התמורה הכספית ששולמה או הובטחה עבורו וכו' - כל אלה פרטים שלא התבררו ובעניין זה רב הנסתר על הגלוי. מכאן הספק באחריותו של הנאשם לעניין זה, והמסקנה, כפי שעוד יפורט להלן, כי לא הוכח מעבר לספק סביר שהוא עצמו זייף את המסמכים או הזמין את הזיוף. עם זאת, כפי שכבר פורט לעיל, גם אם הנאשם לא היה מעורב בהזמנת המסמכים, **הוא ידע או לפחות חשד בזיוף, בעת קבלת המסמכים ובעת העברתם לצה"ל**, באופן שיש בו לבסס את הרשעתו בעבירה של שימוש במסמך מזויף.

הערכת עדותו של הנאשם

64. נזכיר כי היסוד העובדתי בעבירה שעניינה שימוש במסמך מזויף עניינו בעצם הגשת המסמך המזויף - ועניין זה כשלעצמו אינו נתון במחלוקת. היסוד הנפשי בעבירה זו מתמצה בידיעה שהמסמך מזויף, ועניינו במחשבה פלילית מסוג "מודעות" - ובכלל זה, גם עצימת עיניים (סעיף 20(ג)(1) לחוק העונשין). מטבע הדברים מדובר

בדבר הנתון לליבו של אדם פנימה, ועל כן נקבע כי בפסיקה את הידיעה ניתן להסיק על בסיס כלל הנסיבות הנפרשות בפני בית הדין, בדרך של התחקות אחר ראיות נסיבתיות, התנהגות ונתונים חיצוניים (ר' ע"פ 6992/08 ירון כץ נ' מדינת ישראל (2009)). להלן נפרט את הראיות שהובאו בפנינו, המאפשרות להסיק על מודעותו של הנאשם או לכל הפחות על חשדו כבר בעת קבלת המסמכים המזוייפים והגשתם.

65. כפי שתואר לעיל, מעדותו של סרן מהצרי עלה, כי בעת הגעתו של הנאשם לשיחה עם מפקד האוגדה ביום ד', 9.3.2017, הוא סיפר לסרן מהצרי כי **עתידי להתקיים שימוע בעניינו** כבר למחרת, באופן שיביא לסגירת התיק. הדברים עולים גם מדברים שמסר הנאשם במסגרת ת/3, מסמך ההשעיה שנכתב על ידי מפקד האוגדה; וזאת על אף שמת/1, מכתבו של עו"ד טל עופר מפרקליטות מחוז חיפה, הפרקליט המטפל בתיק החקירה, עולה כי נכון ליום כתיבת המכתב (16.3.2016) טרם נקבע אף מועד לעריכת השימוע. יוזכר כי גרסת הנאשם לפיה ידע, טרם צאתו ליחידה, כי עתיד להתקיים שימוע, כתוצאה משיחה שערך עם אביו, לא נתמכה באופן מלא בגרסת האב, אשר לא זכר שאמר לו את הדברים (גם אם לא שלל אותם מפורשות). **הנאשם גם לא מסר זאת באמרתו**. מעבר לכך הנאשם מסר באמרתו, ת/9 (עמ' 7, שורה 12) כי מלבד עורכת דין אחת נוספת, ייצגה אותו לאורך כל ההליך עו"ד תמי אולמן - ולצד האמור מסר כי לא קיבל ממנה כל הודעה על קיומו של שימוע בקרוב.

66. **האמירות בדבר קיומו של שימוע חזרו על עצמן גם בשתי שיחות שונות עם סרן מהצרי**, ביום 13.3.2016 עובר לשליחת המסמכים, וביום 15.3.2016, לאחר פתיחת החקירה. כזכור, לפי עדותו של סרן מהצרי מסר הנאשם כבר בשיחה ביום 13.3.2016 כי היה נוכח בשימוע שהתקיים ביום ה' שקדם לכך, וקיבל אישור בדבר סגירת התיק. הנאשם גם שב וחזר באותה שיחה ואישר כי הוא מיוצג על ידי עו"ד ששמה תמי (תמי אולמן). הדברים אינם עולים בקנה אחד עם טענות של הנאשם באמרתו, ת/9, לפיהם סבר כי לאביו יש עורך דין משלו (ובוודאי אינם עולים בקנה אחד עם הגרסה שמסר בעדותו בפנינו ועל כך נעמוד בהמשך).

67. הראיה המשמעותית ביותר בענייננו, לביסוס מודעותו של הנאשם היא שיחה שהתנהלה בין סרן מהצרי לבין הנאשם ביום 15.3.2016, שיחה אשר הוקלטה והובאה בפנינו באופן מלא במסגרת ת/5 ות/5א'. כזכור, בשיחה זו שב הנאשם וציין מספר פעמים כי הוא מיוצג על ידי עורכת דין (וזאת לאחר, שעל פי עדותו בפנינו, כזכור, המסמכים נמסרו לו על ידי עורך דין ממין זכר המייצג את אביו, אותו פגש בבית אביו ביום 10.3.2017); ובתשובה לשאלות שנשאל על ידי סרן מהצרי, השיב כי התקיים ביום חמישי שימוע שנערך בפרקליטות בחיפה, בו נכחה גם עורכת הדין שלו; ציין כי קיבל את האישורים "מהפרקליטות עצמה"; וכי "היינו שם וקיבלנו את זה". בהמשך,

כשנשאל אם גם הם נכחו בשימוע או רק עורכת הדין, מסר הנאשם כי: "לא, לא מי שייצג אותנו זה העורך דין שרושמים מכתב כזה בשימוע, רושמים לא יודע, מה עושים שם דיון ואחר זה קרא לנו הפרקליט, נכנסנו, דיברנו שם איתו... והוא (הפרקליט) נתן לי את המסמכים האלה". נעיר, כי בשיחה זו, אומנם מתייחס הנאשם לעורך דין בלשון זכר, אך לפני כן הוא מתייחס אל עורכת הדין שלו בלשון נקבה. עוד יש חשיבות לכך **שהנאשם יודע להבחין בין עורך הדין לבין הפרקליט ומכנה אותם בכינויים אחרים.**

68. הנאשם טען ביחס לשיחה זו גם באמרתו וגם בעדותו בפנינו, כי נוצרה חוסר הבנה בינו לבין סרן מהצרי, שגרמה לכך שאמר דברים שלא היו מדויקים. לא מצאנו לקבל טענה זו ממספר טעמים: הטעם הראשון, הוא כי **הנאשם הכחיש** בתחילת חקירתו, עוד לפני שהוצגה לו ההקלטה בינו לבין סרן מהצרי **כי נכח בשימוע** או שאמר לסרן מהצרי כי היה בשימוע, וכן ציין בחקירה באופן מפורש כי אמר לסרן מהצרי שאביו הביא לו את המסמך מהפרקליטות (ת/9 - עמ' 2 שורות 10-16, עמ' 3, שורות 15-18). רק לאחר שהוצגה לו ההקלטה החל לטעון בדבר חוסר הבנה בשיחה ביניהם (ת/9, עמ' 3, שורות 19-25, עמ' 4 שורות 1-11); וכשעומת פעם נוספת עם ההקלטה, טען כי ככל הנראה הוא לא היה ברור, וכי הוא לא היה שם, אלא אביו היה שם והביא את המסמך משם. לאחר מכן ציין כי "מי שהיה שם זה המשפחה, דיברתי בגדול, לא הסברתי את עצמי כמו שצריך למאור" (ת/9, שורות 18-23).

ניתן, איפוא, להבחין, כי הנאשם מסר תשובות שונות וסותרות כבר באמרתו, ביחס לדברים שמסר לסרן מהצרי בשיחה, וזאת בהתאם להתפתחות הראייתית כפי שהוצגה בפניו.

הטעם השני, עניינו בכך שדבריו של הנאשם בדבר קיומו של שימוע, עולים בקנה אחד עם הדברים שמסר לסרן מהצרי גם ביום 9.3.2017 (לפיהם צפוי להתקיים שימוע) וגם ביום 13.3.2017 (על כך שנכח בשימוע).

הטעם השלישי נוגע להתרשמותנו הבלתי אמצעית מהקלטת השיחה, לה האזנו מספר פעמים, ברוב קשב. אנו סבורים כי מדובר בשיחה קולחת שבה **נאמרים דברים מפורשים וברורים** מצד הנאשם, תוך מתן תשובות מפורשות לשאלות שאותן נשאל, באופן המקשה לקבל טענות בדבר חוסר הבנה במהלך השיחה. אביו של הנאשם אינו מוזכר בשיחה זו כלל. גם הניסיון לכרוך בני משפחה אחרים שנטען כי **רק** הם נכחו בשימוע אינו עולה בקנה אחד עם אמירות כמו: "נכנסנו", "דיברנו", "הוא נתן לי את המסמכים" וכיו"ב, המלמדות באופן ברור על כך שהנאשם קשר את עצמו לנוכחות בדיון בפרקליטות.

69. לגישת ההגנה, השיחה המתועדת בת/5 היא בבחינת הדחה של סרן מהצרי כלפי הנאשם. לא מצאנו לקבל טענה זו, שכן אנו סבורים כי מדובר בפעולת חקירה

לגיטימיות בנסיבות העניין. סרן מהצרי העיד כי התבקש באופן כללי להבין מהנאשם כיצד קיבל את המסמכים, וכך עשה. ניתן להתרשם כאמור, כי הנאשם נוטל חלק פעיל בשיחה ומשיב על השאלות שנשאל, תוך שגם מסר ביוזמתו גרסה והסבר ביחס לאופן התנהלות השימוע. אין צורך לומר, כי בשיטתנו הוכרה האפשרות לקיום תרגילי חקירה, לצורך חשיפת האמת ושמירה על שלום הציבור, גם כאשר מדובר בפעולות חקירה אגרסיביות יותר, כגון הפעלת מדובבים במהלך החקירה, וזאת בתנאי שאין בכך כדי לשלול את רצונו החופשי של הנחקר (ר' ע"פ 4109/15 **ליאור מירז נ' מדינת ישראל** (2016), פסקאות 25-26 לפסק הדין). הקלטתה של השיחה כולה, מאפשרת להתרשם מהאופן שבה התנהלה השיחה ולבחון האם הופעל לחץ פסול על הנאשם. כאמור, לא התרשמנו כי נשלל רצונו החופשי של הנאשם בשיחה, או כי נוצרו בה אי הבנות.

70. המסקנה היחידה והברורה המתבקשת היא, כי הנאשם מסר גרסה כוזבת לסרן מהצרי בדבר הכוונה לערוך שימוע; ולאחר מכן המשיך בקו זה ומסר גרסה כוזבת על כך שהמסמכים שהתקבלו בידי הים פרי אותו שימוע. נניח לטובת הנאשם, כי לא ניתן לצפות שימסור לסרן מהצרי גרסה מפורטת כפי שמסר בפנינו בדבר נסיבות קבלת המסמכים לידי הים; אך גם בהינתן ההנחה האמורה, העובדה כי הנאשם מצא לנכון לדבר על קיומו של שימוע עובר להגשת המסמכים ולאחריו, לקשור את עצמו לנוכחות בשימוע האמור וכו', מלמדת על הלך רוחו של הנאשם באותה העת, ועל כך **שניסה להסתיר מסרן מהצרי את האופן האמיתי בו התקבלו המסמכים בידי הים**. ודאי שאין כל סיבה לכך שהנאשם יסתיר את האופן האמיתי בו קיבל את המסמכים, אלא אם הוא יודע - או לכל הפחות חושד - כי מדובר במסמכים בעלי אופי מפוקפק.

71. מעבר לאמור, ישנם היבטים נוספים הנוגעים להתנהלות הנאשם, אשר גרמו לנו שלא לתת אמון בגרסתו. בראש ובראשונה שקלנו את התנהלותו התמוהה של הנאשם עת נפתחה החקירה. הנאשם כזכור קיבל הודעה על כך שהוא נדרש להגיע לחקירה ביום 20.3.2016 כבר בשעה 10:30 לערך. לדבריו, עזב את מקום עבודתו ברמת הגולן ונסע לביתו, שם החליף בגדים ושכח את מכשירו הסלולארי ומשם נסע אל מצ"ח. ממוזכר מהלך החקירה עולה, כי הנאשם הגיע לבסיס החקירות כבר בשעה 13:00 וקיבל ייעוץ משפטי עד השעה 13:30 לערך. למרות זאת עזב את בסיס החקירות ללא כל הסבר, ומבלי להיכנס אל החקירה ושב אליו רק בשעה 16:40. לגרסתו נסע בחזרה לביתו (נסיעה של למעלה משעה לכל כיוון) רק מפני שהבין כי שכח את מכשיר הטלפון שלו בביתו, ורצה לקחתו. זאת משום שידע עקב ניסיונו כמ"פ ששלח למצ"ח חיילים, כי מכשיר הטלפון דרוש למצ"ח במסגרת הליכי החקירה.

72. גרסת הנאשם לעניין זה מוקשה ביותר. אין כל היגיון בכך שהנאשם אשר נסע נסיעה ארוכה מרמת הגולן לביתו ומשם לבסיס החקירות בחיפה, יעזוב את המקום וייסע שוב במשך זמן רב הלך ושוב, רק על מנת ליטול את מכשיר הטלפון שלו, מבלי שנכנס לחקירה, ומבלי לעדכן לפחות את גורמי החקירה שהגיע ולברר האם מכשיר הטלפון נדרש או שהוא צריך להביאו. הדברים אמורים על אחת כמה וכמה, שעה שהנאשם, אשר יודע לגרסתו, לאור תפקידו כמ"פ ומפקד של חיילים, כי גורמי מצ"ח נוהגים להחרים מכשירי טלפון של חיילים, הגיע לחקירה כשברשותו מכשיר טלפון שכלל אינו מאפשר כל בדיקה וחקירה; ויוער כי גם גרסתו לעניין זה, לפיה למעלה מחודשיים מאז שהוחרם מכשיר הטלפון שלו על ידי משטרת ישראל (כך לטענתו, שכן לא הובא בפנינו אישור על כך שהמכשיר אכן הוחרם בחקירה), הסתפק הנאשם באותו מכשיר טלפון מיושן שאינו תומך ברשת האינטרנט. התמיהה מתגברת נוכח התכתבותו בתוכנת "הווטסאפ" עם סרן מהצרי, וטענתו הדחוקה, כי הסתייע לשם כך במכשיר הטלפון של אחותו.

73. יש טעם בטענת ההגנה, לפיה נגדת החקירות לא הרחיבה כלל במהלך חקירתו של הנאשם בדבר סוגיית הטלפון שהוא מחזיק, איחורו לצורך הבאת הטלפון וכיו"ב, באופן שעשוי להעיד על כך שבמצ"ח לא יוחסה לעניין זה חשיבות מכרעת. אכן, אנו סבורים, כי יש להצר על כך שגורמי החקירה לא הרחיבו את הבדיקה בסוגייה זו, שלטעמנו היא משמעותית; ראוי היה להעמיק ולחקור את נסיבות איחורו של הנאשם לחקירה; ובהיבט של החזקת מכשיר הטלפון, כיצד יכול היה לשלוח הנאשם את הודעת ה"ווטסאפ" לסרן מהצרי כשהוא נטול מכשיר טלפון מתאים; לבדוק מהו מכשיר הטלפון שבו הוא משתמש, וכן לבחון את האפשרות הטכנית לבדיקת נתוני גלישה ממספר הטלפון המשוויד לנאשם, אף ללא החרמתו הפיזית של המכשיר. עם זאת, אף בהעדר חקירה שכזו, מדובר בנתון אשר לכל הפחות מעורר תמיהות, המצטרפות לתמיהות נוספות העולות מגרסת הנאשם.

74. לכך יש להוסיף, כי הוצגו בפנינו נתונים אובייקטיביים, הלקוחים ממחקרי התקשורת, ת/4, המלמדים כי באותן שעות בהן היה הנאשם, על פי טענתו, נטול מכשיר טלפון, אשר אותו שכח בביתו, בוצעו שיחות במכשיר (עניין שהוסבר על ידי הנאשם, באופן סתמי ולא משכנע, בכך שאחיו הם אלה שעשו שימוש במכשיר הטלפון שלו). מכאן שלא זו בלבד שגרסת הנאשם על כך שחזר לביתו על מנת ליטול את מכשיר הטלפון של הנאשם היא מוקשה, אלא היא גם נסתרת בראיות אובייקטיביות. אין כל דרך לדעת כמובן מהי הסיבה האמיתית שבגינה איחר הנאשם לחקירה, אולם מדובר בהתנהגות מתמיהה ומחשידה מאוד, שאף היא מצטרפת לתהיות העולות מגרסת הנאשם.

75. יתר על כן, גרסתו של הנאשם במסגרת עדותו בפני בית הדין, בנוגע לאופן בו קיבל את המסמכים, היא גרסה כבושה. למעשה ניתן להבחין כי הנאשם מסר לאורך הדרך מספר גרסאות שונות באשר לאופן בו קיבל את המסמכים לידי:

76. הגרסה הראשונית, היא זו שמסר לסרן מהצרי טרם שליחת המסמכים ולאחר מכן, לפיה במהלך שימוע נמסרו לידי המסמכים.

הגרסה השנייה שמסר הנאשם היא בחקירתו במצ"ח - כאשר ציין, כי קיבל את המסמכים מאביו ולא ידוע לו מהיכן האב קיבלם. ההגנה טענה כי במהלך החקירה מסר הנאשם גרסה עקבית ביחס לקבלת המסמכים מאביו. אכן בעניין זה היה הנאשם עקבי, אולם מעיון מדוקדק בת/9 עולה, כי הנאשם שינה מספר פעמים את גרסתו בנושא לשאלה מאיפה קיבל אביו את המסמכים. בתחילה טען כי חשב שאביו קיבל את המסמך מבאת כוחו, עו"ד תמי אולמן (ר' ת/9, עמ' 2, שורה 20). בהמשך טען כי חשב שלאביו יש עורך דין משלו, שלא ידוע לו אם שילם לו או לא (ר' ת/9, שורה 8); לבסוף טען כי אביו אמר לו שנסע לפרקליטות וקיבל משם את המסמך (ר' ת/9 עמ' 8 שורות, 17-20).

כאמור, רק בעדותו בבית הדין מסר הנאשם את גרסתו השלישית, בה תיאר באופן מפורט כיצד נמסרו לו המסמכים על ידי אביו, שקיבל אותם מיוסף ואחמד שנכחו במקום.

77. מכאן כי גרסתו של הנאשם בעדותו בפנינו, היא גרסה **כבושה**, אשר כידוע משקלה מועט, אלא אם ניתן טעם משכנע לכבישתה; וטעם שכזה לא ניתן לנו. טענת הנאשם בעדותו לפיה לא מסר גרסה זו בחקירתו בשל הלחץ בו היה נתון בחקירה, אינה מתיישבת עם העובדה שהנאשם ידע לומר כי קיבל את המסמך מאביו, תוך שציין מספר גורמים שונים שמהם קיבל אביו את המסמך. מדוע איפוא לא פירט את כל הסיטואציה ואת נוכחותם של המעורבים הנוספים במתן המסמכים? הדבר מתבקש, ודאי שעה שגם לפי טענות ההגנה בסיכומיה, הנאשם נרתע מלסבך את אביו במעשה הזיוף. אם כך **ראוי היה שיפנה את האצבע המאשימה כבר בחקירה לאותם גורמים** שכלפיהם קיים חשד כי הונו גם את אותו וגם את אביו.

78. יש טעם בטענת ההגנה, לפיה ראוי היה שגורמי החקירה יחקרו גם את אביו של הנאשם. הפרקליטות טענה כי נוכח היות גרסת הנאשם בחקירתו מבולבלת ולא קוהרנטית, נוצרה ההנחה לפיה אין מקום לחקירה שכזו; אולם כאמור, על אף שהנאשם שינה גרסתו מספר פעמים ביחס למקור ממנו השיג האב את המסמכים, הוא נותר עקבי בנוגע לעצם קבלתם מאביו, ועל כן עניין זה היה צריך להיבדק כבר במסגרת החקירה. שהרי בבסיס חובת החקירה, המוטלת על הרשויות, עומדת החובה לפעול לחקר האמת ולמצות את הליכי החקירה כחלק מזכות הנאשם למשפט תקין והוגן,

בהיותם אמצעי לחשיפת האמת (ר' ע"פ 5386/05 **בילל אלחורטי נ' מדינת ישראל** (2006)). עם זאת, לצד האמור, נקבע בעניין **אלחורטי** כי על בית המשפט לשאול את עצמו האם מדובר במחדלים כה חמורים, עד שיש לחשוש כי קופחה הגנתו של הנאשם, המתקשה להוכיח את גרסתו. לפיכך יש להכריע מה המשקל שיש לתת למחדל, לא רק כשלעצמו, אלא גם בראיית מכלול הראיות; ונפקותו של המחדל תלויה בתשתית הראייתית שהניחה התביעה ובספקות שמעורר הנאשם, והשלכותיו תלויות בנסיבות כל עניין ועניין. בין השאר יש לבחון גם את האפשרות לריפוי ושחזור המחדלים בדרכים שונות, כגון זימון עד מטעם ההגנה (ר' ע"פ 846/10 **סאלח בדוי נ' מדינת ישראל** (2014)).

79. בענייננו סייעה ההגנה לריפוי המחדל שנוצר, בכך שזימנה את אביו של הנאשם לעדות. מעבר לכך, לא למותר לציין, כי אי העמקת החקירה, באופן של בחינת מלוא גרסתו של הנאשם כפי שנשמעה בפנינו, לא התאפשרה, נוכח הימנעות הנאשם מלפרט בפני גורמי החקירה את גרסתו המלאה בדבר אופן קבלת המסמכים.

80. מעבר להיותה גרסה כבושה, לוקה עדותו של הנאשם בפנינו, גם בעת בחינת הגיונה הפנימי. כך למשל טען הנאשם כי לא התעכב כלל לשאול שאלות מתבקשות כגון - כיצד נערך השימוע ובעקבותיו נסגר התיק כל כך מהר, רק יום לאחר שהיה אצל מפקד האוגדה לשם הארכת ההשעיה, ומבלי שגם קיבל כל הודעה מעורכת הדין שייצגה אותו לאורך כל ההליך בדבר עצם קיומו של שימוע או בדבר סגירת התיק? מיהו אותו עו"ד אחמד עבד שעזמו היה אביו בקשר, אשר פועל במקביל לייצוג משפטי שהנאשם כבר מקבל מעו"ד אולמן (ואגב מתבקש היה שבנסיבות אלה יודיע הנאשם לעו"ד אולמן ששירותיה כבר אינם נדרשים כי הבעיה נפתרה, אולם הוא לא העיד על כל שיחה שכזו); אף אם נניח, כפי שכבר ציינו לעיל, כי הנאשם סר למרות אביו, שהוא אדם השולט בבניו ביד רמה ו"לא שואלים אותו שאלות" כפי שהגדירה ההגנה, יש לתמוה על כך שבסיטואציה כה מוזרה, שאינה מתיישבת כלל עם חוסר המעורבות של האב עד כה בטיפול בעניינו המשפטיים של הנאשם, הוא קיבל את הדברים ככזה ראה וקדש ללא כל תהיות ושאלות.

81. הנאשם טען כי לא התעכב לשאול שאלות, וכי הוא כה שמח על המסמכים עד ש"לא עניין אותו כלום" כלשונו, מלבד רצונו למהר ולשלוח אותם באופן מידי לסרן מהצרי; אך המסמכים לא נשלחו באותו היום, אלא רק ביום א' 13.3.2016, וגם זאת לאחר שסרן מהצרי ביקש ממנו מפורשות לשלוח אליו את המסמכים. מכאן שבפני הנאשם עמד סוף שבוע שלם בו ניתן היה לברר את הדברים. לא למותר לציין עוד כי על פי גרסת הנאשם במצ"ח, ת/9, הוא קיבל את המסמכים מאביו באותו יום שבו

שלח אותם לסרן מהצרי. דהיינו גם לפי גרסה זו, לא יכולה היתה להתקיים פגישה ב-10.3.2016, כפי שטען הנאשם בגרסתו השלישית, אלא לכל המוקדם ב-13.3.2016.⁸² תהייה נוספת נוגעת לכך שהנאשם לא זכר, לא במצ"ח ולא בעדותו בפנינו, כיצד ומתי עדכן את אחיו מוראד ואמיר בדבר נושא סגירת התיק, האם בכלל אמר להם משהו על כך, האם יצאו לחגוג את הסגירה, וכיו"ב. זאת על אף שהנאשם תיאר את נושא ההשעייה כעניין שהיה בראש מעייניו באותה תקופה. הוא היה נתון בלחץ רב בשל רצונו לשוב לשירות, ואף אביו תיאר כיצד ראה את הקושי שעיימו מתמודדים גם הנאשם וגם בניו הנוספים עקב ההשעייה ורצונו לעזור להם בשל כך. יקשה לקבל איפוא את הטענה לפיה לא עדכן אותם בכך כי הם לא היו בבית (מה גם שמת/4 עולה, כי הנאשם היה בקשר טלפוני של שיחות והודעות הן עם מוראד והן עם אמיר במועדים שבין 10-13.3.2016).

מסקנות

⁸³. לאור התרשמותנו השלילית בדבר גרסת הנאשם בפנינו, בצירופה לתמיהות ולפרכות שעלו מעדויות עדי ההגנה הנוספים ולאופן השונה בו תיארו יוסף ואחמד את המפגש בבית אביו של הנאשם, אנו מתקשים לתת אמון בגרסת הנאשם בדבר האופן בו התקבלו המסמכים בידיו; אך אף אם נניח את ההנחה הנוחה לנאשם, לפיה קיבל את המסמכים מאביו ולא היה מעורב בקשר שהוביל להשגת המסמכים (וזאת בשים לב לכך שאף אחד מהמעורבים לא מזכיר את שמו כמי שנכח במפגשים המקדימים ביניהם), אנו סבורים כאמור, כי הצבר הנתונים שפורט לעיל, מלמד באופן ברור וחד משמעי על כך שהנאשם **ידע או לכל הפחות חשד** בכשרותם של המסמכים שהועברו אליו.

⁸⁴. על פי סעיף 20(ג)(1) לחוק העונשין "רואים אדם שחשד בדבר טיב ההתנהגות או בדבר אפשרות קיום הנסיבות, כמי שהיה מודע להם, אם נמנע מלבררם". ההנחה הגלומה בסעיף היא כי מקום בו לאדם יש חשד בנוגע לנסיבה שעשויה להפוך את המעשה לפלילי, והוא נמנע מלברר את חשדו הדבר שקול למצב בו הוא היה מודע לנסיבות העבירה המהוות את רכיבי המעשה הפלילי; והתנאים להתקיימות הסעיף הם כי לנאשם היה חשד בפועל להתקיימות הנסיבה; הוא היה מודע לכך שביכולתו לברר את חשדו; ואף על פי כן הוא נמנע מלעשות זאת. לעניין זה הבהירה הפסיקה כי קיומו של חשד יוצר חובה, תוך שמצבו הסובייקטיבי מחייב אותו לברר; וכי דרישה זו עומדת בקנה אחד עם עקרונות המשפט הפלילי המבחינים בין דרגות שונות של אחריות וחובות, על סמך מצבים אובייקטיביים שונים. כללים אלה מחייבים את בית המשפט לבחון את טיב החשד ועוצמתו כמו גם את נסיבות המקרה והעבירה (ר' ע"פ

7621/14 גוטסדינר נ' מדינת ישראל (2017) בפסקה 25 לפסק דינו של כב' השופט הנדל, והפסיקה המוזכרת שם).

85. אנו סבורים כי הנסיבות בענייננו מלמדות באופן ברור, כי גם אם נניח, כאמור, את ההנחה הנוחה לנאשם בדבר קבלת המסמכים מאביו - הרי שלכל הפחות הוא חשד בכך שמדובר במסמכים מזוייפים; ונזכיר שוב בקליפת האגוז - הנאשם ידע כי הוא מיוצג על ידי עו"ד אולמן, שלא עדכנה אותו בדבר קיומו של שימוע; הוא לא נתן כל ייפוי כוח לעו"ד אחר ולא ידע כי אביו פנה לייצוג לגורם אחר; הנאשם חש צורך לספר לסרן מהצרי על קיומו של שימוע עתידי וכן מסר לו בדיעבד כי היה נוכח בשימוע על אף שהיה ידוע לו היטב כי כל שימוע שכזה לא התקיים; ולבסוף כאשר נקרא לחקירה בנושא זה התנהג באופן מחשיד ומעורר תהיות, ואף לא מסר את הגרסה המלאה בדבר אופן קבלת המסמכים, כפי שפירט בפנינו.

86. לצורך הרשעת הנאשם בעבירה של זיוף בכוונה לקבל דבר, לפי סעיף 418 לחוק העונשין, אשר יוחסה לו בפרט האישום הראשון, נדרש להוכיח כי הנאשם זייף את המסמך או ביקש מאחר לזייף את המסמך עבורו (ולכל הפחות כי היה מעורב באותה פניה לאחר כדי לזייף את המסמך והיה מודע לכך). כפי שפירטנו לעיל, הונחה בפנינו תשתית ראייתית, אשר אינה מאפשרת לקבוע מעבר לספק סביר כי אכן הנאשם זייף את המסמך או פנה לאחר בבקשה לזייפו. על אף שמתקיימות תהיות רבות באשר לשאלת מעורבותו של הנאשם בשלבים המקדימים שהובילו לזיוף המסמך, הרי שהמערכת הנסיבתית בפנינו אינה מובילה למסקנה אחת ויחידה בעניין זה. לאור עדותם של עדי ההגנה, אשר איש מהם לא קשר את הנאשם עצמו לשלב הפנייה והזמנת המסמך המזוייף, ולאור הכחשתו העקבית של הנאשם את העניין האמור, לא ניתן לשלול אפשרות לפיה הנאשם לא היה מעורב בשלבים הראשוניים של הזמנת המסמך המזוייף, וכי הנושא טופל על ידי אביו ובני משפחה נוספים שלא הכניסו את הנאשם בשלב זה לסוד העניינים. כפי שכבר נאמר - בעניין זה רב הנסתר על הגלוי; אולם משקיימת אפשרות סבירה, שאינה תיאורטית בלבד, לפיה הנאשם לא היה מעורב בשלב הזמנת המסמך המזוייף, לא ניתן להרשיעו בכך, והוא מזוכה מחמת הספק מפרט האישום הראשון.

87. לצד האמור, אנו סבורים כי הוכחה בפנינו מעבר לספק סביר העבירה שיוחסה לנאשם בפרט האישום השני, שעניינה שימוש במסמך מזוייף, לפי סעיף 420 לחוק העונשין. כפי שפורט לעיל, היסוד העובדתי של עבירה זו שעניינה השימוש במסמך אינו מצוי במחלוקת; ואשר ליסוד הנפשי, פירטנו בהרחבה את שלל הנסיבות אשר הביאו אותנו לכלל מסקנה כי הנאשם היה מודע לכך שהמסמכים מזוייפים או לכל

הפחות עצם עיניו ביחס לעובדה זו. על כן מורשע הנאשם בפרט האישום השני לכתב האישום.

88. עוד מורשע הנאשם בפרט האישום השלישי, המייחס לו עבירה של התנהגות שאינה הולמת, בשים לב לדרגתו של הנאשם, מעמדו ותפקידו בעת ביצוע העבירה.

ניתנה והודעה היום, כ"ב בכסלו התשע"ח, 10.12.2017, בפומבי בנוכחות הנאשם והצדדים.

<u>(-)</u>	<u>(-)</u>	<u>(-)</u>
שופט	אב"ד	שופט

גזר - דיין

89. ביום 10.12.2017, הרשענו את הנאשם, סרן ר' ס', לאחר שמיעת ראיות, בעבירות של שימוש במסמך מזויף, לפי סעיף 420 וסעיף 418 לחוק העונשין התשל"ז-1977 (להלן: "חוק העונשין"); והתנהגות שאינה הולמת, לפי סעיף 130 לחוק השיפוט הצבאי, התשט"ו-1955 (להלן: "החש"צ").

90. נזכיר בקצרה את נסיבות הרשעתו של הנאשם: הנאשם, אשר שירת באותה עת כמ"פ באוגדת עזה, ושני אחיו, המשרתים אף הם בצה"ל, הושעו מתפקידם הצבאי, בשל חקירה פלילית שהתקיימה במשטרת ישראל. הנאשם מסר לשליש יחידתו, בתאריך 13.03.2016 מסמכים, הנחזים ככאלה שנערכו על ידי פרקליטה בכירה בפרקליטות מחוז חיפה; מדובר במסמכים המלמדים על כך, שבעקבות שימוע שנערך לנאשם, הוחלט לסגור את תיק החקירה נגדו וזאת על מנת שהוא ואחיו יוכלו לשוב לתפקידם. בהכרעת הדין קבענו כי נרקם קשר שמטרתו זיוף המסמכים, אך לא הוכח מעבר לספק סביר שהנאשם עצמו זייף את המסמכים או הזמין את הזיוף. הדגשנו, כי בעת העברת המסמכים לצה"ל, הנאשם היה מודע להיותם של המסמכים מזויפים או לכל הפחות עצם את עיניו ביחס לכך. על כן, זיכינו את הנאשם מפרט האישום הראשון שיוחס לו בכתב האישום, שעניינו זיוף מסמך בכוונה לקבל דבר והרשענו אותו, כאמור, בעבירה של שימוש במסמך מזויף ובעבירה הנגזרת של התנהגות שאינה הולמת.

ראיות הצדדים לעונש

91. מהראיות שהובאו על ידי הצדדים עולה, כי הנאשם בן 28, מתגורר בנחל צלמון. בשנת 2008 התנדב לשירות צבאי בגדס"ר XXX, השלים מסלול לוחם מלא והתקדם

עד לתפקיד מ"פ. מחוות דעת מפקדו, סא"ל זאהי רחאל עלה, כי בין היתר, שירת הנאשם באזור עוטף עזה, אחת מן הגזרות החמות והמסוכנות שבגבולות המדינה. הנאשם ביצע את תפקידו לשביעות רצון מפקדיו, השתתף במבצעים רבים וסיכל פעילות חבלנית עוינת, תוך כדי סיכון חייו. לדברי סא"ל רחאל, הנאשם הינו מפקד בעל ראיה מבצעית מרשימה והוא הוכיח פעמים רבות את אומץ ליבו וחתירתו למגע ותפקד בקור רוח תחת אש ואל מול אירועים מורכבים. הנאשם הינו קצין רציני וערכי, בעל ראיה מערכתית רחבה ויחסי אנוש מצוינים. כמו כן יזם והוביל תהליכים רבים הן בשגרה והן בפן המבצעי. סא"ל בני מאיר, מג"ד שחר XXX, פירט בחוות דעתו, כי הנאשם הוא קצין ערכי, מסור, מקצועי שהפגין אמינות ויושר וידע לתכנן את משימותיו ולעמוד בהן בצורה הטובה ביותר. רס"ן אדם רחאל, מפקד בית הספר ללוחמה בבא"פ צפון, הוסיף וציין בחוות דעתו כי הנאשם הוא קצין מעולה שעשה את המוטל עליו בהדרכה ובפעילות מבצעית על הצד הטוב ביותר.

92. הנאשם העיד בפנינו על מסלול שירותו ועל הסיבות לגיוסו לצה"ל. מעדותו עלה, כי במהלך שירותו עסק רבות בהכשרת חיילים ללוחמה. לדבריו, הכשיר פלוגה של 67 חיילים, כולם בני מיעוטים, ועשה זאת בהצלחה רבה. כמו כן ביקר בכפרים הבדואים בצפון ובדרום, עבר מבית לבית, רתם את האנשים ושכנע כ-120 בני מיעוטים להתגייס לצה"ל. הנאשם העיד כי נטל חלק בלחימה במבצע עופרת יצוקה ובמבצע עמוד ענן ואף נפצע כאשר ספג רסיס. לדבריו, במשך כשנתיים מאז שהחלה החקירה בעניינו, הוא ממתין לחזרתו לשירות. רבים מאחיו של הנאשם משרתים בצבא, והוא בעל הדרגה הבכירה מכולם ומשמש להם דוגמא. הוא הוסיף כי הוא בעל השפעה בכפר וחלק מהחיילים שגייס כבר הפכו לקצינים בצה"ל. בתוך כך, הסביר הנאשם כי לדרגות משמעות עצומה, הן עבורו באופן אישי והן בשל מה שהוא מייצג בקרב הקהילה שלו. הוא חושש שאם יינטלו ממנו דרגותיו, יהיה בכך משום מסר שלילי כלפי כל אותם המתנגדים לשירות שיוכלו להשתמש בכך כדי להעלות טענות כנגד השירות בצה"ל. בדברו האחרון חזר הנאשם ואמר כי כל חטאו בכך שביקש לחזור לשרת בצבא; אך לא שמענו ממנו הפנמה של מעשיו או חרטה עליהם.

טיעוני הצדדים

93. התביעה הצבאית סקרה את נסיבות החומרה המאפיינות את העבירה והדגישה את הפגיעה בערך האמינות - פריצת קוד האמת המהווה את הציר של הלכידות הצבאית. התביעה הרחיבה בדבר החומרה בביצוע המעשה על ידי מפקד שאמור לשמש דוגמא ומופת בצה"ל. כן הפנתה התביעה לנסיבות מחמירות נוספות; לאחר גילוי הזיוף הנאשם לא הודה במעשיו, אלא מסר גרסאות סותרות; הוא לא הביע

חרטה או הפנמה של חומרת המעשים. על אף האמור, ובהתחשב בנסיבותיו האישיות של הנאשם, בתקופת השעייתו הממושכת ובחלוף הזמן, **עתרה** התביעה להטיל על הנאשם **עונש של מאסר על תנאי בלבד לצד הורדתו מכל דרגה**.

94. מנגד, ההגנה טענה כי הנאשם זוכה מעבירת הזיוף החמורה יותר, לאחר שלא הוכח מעבר לספק סביר שהיה שותף לתכנון ולקנוניה. לשיטתה, חטאו העיקרי של הנאשם הוא שלא בירר את מהות המסמכים שהגיש. כאן, חזרה ההגנה על טיעוניה בדבר מעמדו של אביו של הנאשם ועל ההשפעה שלו על יכולתו של הנאשם להימנע מביצוע העבירה. לכן, הוסיפה ההגנה טיעונים העוסקים במחדלי החקירה שפורטו בהכרעת הדין. ההגנה ביקשה לתת משקל של ממש להתנדבותו של הנאשם לשירות, למשך שירותו הארוך בצה"ל, כ-10 שנים, ולהשלכות ההליך המשפטי הארוך על הנאשם: הנאשם מושעה מן השירות כבר כמעט שנתיים ולכן היבטים נפשיים וכלכליים. כן הודגש, כי הנאשם לא ביצע את המעשים לשם קבלת הטבה כספית או תועלת אישית, אלא רק בשל רצונו העז לשוב לשירות. ההגנה הדגישה כי לפגיעה בדרגותיו של הנאשם עלולה להיות השפעה שלילית על החברה שממנה הוא הגיע ועל היכולת להניע צעירים בני מיעוטים להתגייס לשירות. כן ציינה ההגנה את עברו הנקי של הנאשם. לאור האמור, ביקשה להימנע מפגיעה בדרגותיו של הנאשם, על מנת לאפשר לו להמשיך ולשרת בצה"ל. לחילופין, עתרה ההגנה לפגיעה מזערית בדרגותיו. ההגנה הסכימה כי יוטלו על הנאשם עונשים של עבודה צבאית וקנס כספי ובכך תאוזן ההקלה בעונש הפגיעה בדרגות, והפנתה לעניין זה לפסיקת בית הדין הצבאי לערעורים בע/36,38/11 **רס"ב אליהו רחמימי נ' התצ"ר וערעור שכנגד** (2011), תוך שנטען כי מדובר במקרה חמור יותר מאשר בענייננו, נוכח שווי ההטבה הכספית שזכה לה הנאשם באותו מקרה.

מתחם העונש ההולם

95. בעת קביעת מתחם העונש ההולם התחשבנו בשיקולים המפורטים בסעיף 40ט' לחוק העונשין, ותחילה שקלנו את מידת הפגיעה בערכים המוגנים. העבירה בה הורשע הנאשם - שימוש במסמך מזויף, על נסיבותיה המפורטות בהרחבה בהכרעת הדין, מגלמת בחובה מספר שיקולים מחמירים; ראש וראשון להם הוא הפגיעה בערך האמינות. הנאשם, מפקד פלוגה בתפקידו, הציג מסמכים מזוייפים ובכך מעל באמונם של מפקדיו. הוא עשה זאת במטרה לשוב לשירות, על אף החקירה שהתנהלה נגדו בתיק אחר. נכון הדבר כי הדבר לא נעשה אך ורק לתועלתו האישית, אלא על מנת להמשיך ולתרום בשירותו הצבאי - אך ברי כי הנאשם עתיד היה להפיק מעניין זה גם תועלת אישית הנוגעת להמשך שירותו והתקדמותו.

96. כפי שנקבע בפרשת תא"ל משה תמיר על המפקד להוות מופת ודוגמא. הוא נדרש להציג אישיות בעלת חוט שדרה ערכי, שתהווה "כעמוד אש ההולך לפני המחנה" (ראו ע' 74/09 תא"ל משה תמיר נגד התובע הצבאי הראשי [10.11.2009]; וכן ע/364/83 רס"ן אבנר נ' התובע הצבאי הראשי, פס' 4 [1983]). ועוד הוטעם שם כי בהיבט הערכי עבירות הזיוף מפרות שלושה מהערכים המרכזיים שב"רוח צה"ל", המהווה את "תעודת הזהות הערכית" של הצבא: ערך האמינות, ערך הדוגמא האישית וערך המשמעת.

97. כאשר קצין המפקד על פלוגה, מבצע את העבירה נודעת לכך משנה חומרה. בפרשת בוטביה (ע/144/06 התובע הצבאי הראשי נ' סרן משה בוטביה [27.05.2008]) נקבע כדלהלן:

"בידי הקצין מופקדת אחריות כבדה. מותר הקצין מן החייל במנהיגותו, באחריותו היתרה, בדוגמה האישית. חובותיו של הקצין הן במישור האופקי והאנכי גם יחד. הקצין חב חובת אמון לפקודיו, למפקדיו, ולמקביליו בשדרת הפיקוד. הוא חב חובת אמון לבני המשפחות של פקודיו ולעם ישראל כולו (ראו ע/87/05 סופר נ' התובע הצבאי הראשי, פס' 57 (טרם פורסם, 27.3.2006))" (ההדגשות שלנו).

98. אשר לנסיבות ביצוע העבירה: שקלנו לטובת הנאשם, בכל הנוגע לתכנון מעשה העבירה, כי הוא לא תכנן את הזיוף וגם לא ערך אותו בעצמו; הוא קיבל את המסמכים והעבירם לגורמי הצבא. וזאת על אף שחשד בזיוף, ועצם את עינו מלברר זאת (ראו ס' 40 ט(1) לחוק העונשין).

99. באשר לנזק הפוטנציאלי ממעשיו של הנאשם - הרי שככל שרשויות הצבא לא היו בודקות ומגלות את הזיוף, עלול היה להיווצר מצב, שהחלטת מפקדיו להשעותו, בשל החקירה בתיקו האחר, תאווין. מצב זה היה גורם להונאת מפקדיו בשירות ולפגיעה בערכים של האמינות, השליחות והדוגמא האישית (ס"ק (3)). בסופו של דבר, המסמכים התגלו וניסיונו כשל (ס"ק (4)).

100. לא התעלמנו מכך שהנאשם היה נתון באותה העת בלחץ נפשי נוכח נסיבות השעייתו, אולם אין בכך משום הצדקה למעשיו (ס"ק (5)). ודוקו, איננו מקבלים את טענת ההגנה כי הנאשם לא יכול היה להימנע מביצוע העבירה, בשל מעמדו של אביו והקושי של הנאשם לערער על פעולותיו של אביו (ס"ק (7)). הרחבנו בעניין זה בהכרעת הדין ואיננו רואים צורך לחזור על כך כאן.

דרגותיו של הנאשם

101. הצדדים מיקדו את טיעוניהם בסוגיית הדרגות וזהו אכן הנושא המרכזי שבו עלינו להכריע. בהתבסס על הלכות ארוכות שנים של בית הדין הצבאי לערעורים, נפסק בפרשת **בוטביה** כדלהלן:

"על המפקד להוות סמל ומופת לפקודיו בהילוכו, בנורמות ההתנהגות שלו, במקצועיותו, בכל אשר יפנה ויעשה. **מעילה באמון מצד המפקד משליכה על הזכות ועל היכולת להמשיך ולשאת את דרגתו**: 'הצבא מושתת על היררכיה פיקודית. הדרגה מסמלת בו את הסטטוס... ככל שמעשיו של העבריין סוטים מערכי היסוד המקובלים בצה"ל, ומעידים עליו שנכשל כשלון חמור בהיבט הפיקודי, כך ניתן יהיה להסיק כי אינו ראוי עוד לשאת את דרגתו, ולעיתים, אף כי אינו ראוי עוד לפקד על חיילים זוטרים ממנו' (ע/153/03 **גבע נ' התובע הצבאי הראשי**, פס' 24 (טרם פורסם, 5.8.2004))" (ההדגשות שלנו).

102. בעניין **רחימי** שאוזכר לעיל, הורשע המשיב בעבירות זיוף חמורות, מתוכננות ושיטתיות שבעקבותיהן זכה לקבל סכומי כסף משמעותיים מן הצבא. באותו מקרה, נוכח נסיבותיו הייחודיות ובעיקר ההשלכות הכלכליות של ההורדה בדרגה עליו ועל בני משפחתו, מצא כבוד בית הדין לערעורים, בדעת רוב, לקבוע כי יש להורידו בדרגה **אחת** בלבד, תוך שחזר והדגיש שם את ההלכה הידועה כי הענישה היא לעולם אינדיווידואלית. וכך נקבע שם:

"רוב השופטים סברו, שלנוכח חומרת המעשים והפגם המוסרי החמור אשר נלווה להם, אין מנוס מהטלת עונש הורדה בדרגה לצד עונש המאסר. שופטים אלו לא התעלמו מההשלכות הכלכליות של הטלת עונש שכזה ואף לא מהפגיעות האחרות שנגרמו למערער כפועל יוצא של חשיפת מעשיו. עם זאת, הם סברו, כי מידת הקלון אשר דבקה במעשים ופגיעתם החמורה בדמותו של המערער כמפקד חייבו הטלת רכיב עונשי בדמות פגיעה, גם אם מתונה בדרגתו".

103. באופן דומה, בפרשת **משה תמייר** האמורה, הפנה בית הדין לפרשת ביבאס (ע/256/96 **רס"ן ביבאס נ' התצ"ר**, פד"ץ 1996 (ב) 436, 473 (1997)), בקבעו כי:

"יש ליתן הדעת למכלול רכיבי הענישה שהוטלו, ולמשקלו של עונש ההורדה בדרגה במסגרת כלל העונשים המוטלים. במקרים המתאימים קבע בית הדין לערעורים (ובעקבותיו בתי הדין המחוזיים), כי העניין מחייב **פגיעה** בדרגה, אך אין הוא מצדיק **שלילתה**: 'עונש ההורדה בדרגה - ככל עונש - דורש איזונים שונים בקביעת שיעורו... הדגש הוא על ההורדה בדרגה ועל משמעותה, ולא על הדרגה עצמה ומה שהיא מסמלת'" (פרשת ביבאס, עמ' 509).

"הפסיקה אף הכירה בכך, שההורדה בדרגה היא 'חמורה, לעיתים, מעונש המאסר. זאת, במיוחד, באשר למי שהדרגה מהווה עבורו סמל לדרך החיים בה בחר' (עניין גבע, פס' 23).

התפתחות נוספת בפסיקה הולידה פתרון ייחודי ל'מקרים קשים' (hard cases). דוגמא מובהקת ל'מקרה קשה' היא מקום בו נאשם נושא את דרגת הקצונה הזוטרה ביותר - סגן משנה. פגיעה בדרגתו, ולו גם בדרגה אחת בלבד, משמעה **שלילת** דרגת הקצונה".

104. מהמקובץ לעיל, ניתן ללמוד, כי פסיקת בתי הדין הצבאיים לאורך השנים, מצאה לאזן בין עונשי הפגיעה בדרגה לבין עונשי מאסר בעבירות המתאימות לכך – וזאת מתוך הבנה, כי לשלילת דרגה מאיש קבע יש השלכות נכבדות, כלכליות ואחרות. בענייננו ניכר היה כי על אף שההגנה מודעת לכך שאין כל ערובה כי הנאשם ישוב לשירות צבאי סדיר נוכח הרשעתו בתיק זה, ובשים לב לכך שגם מתנהל נגדו ההליך כעת בגין החקירה האזרחית שהחלה את הפרשה, הרי שהנאשם רואה חשיבות עליונה בהותרת דרגותיו, בשים לב לדרך שעשה עד כה, למאמציו לתרום לגיוס המגזר הבדואי, ולרצונו להמשיך לשרת את צה"ל, אף אם הדבר לא יתאפשר במסגרת השירות הסדיר, אלא במסגרת שירות מילואים בלבד.

105. נוכח כלל האמור, ובהתחשב גם בעתירת התביעה לעונש, סברנו כי מתחם העונש ההולם, צריך לנוע בין שלושה חודשי מאסר לריצוי בדרך של עבודה צבאית לצד עונש מאסר מותנה, לבין הימנעות מהטלת עונש מאסר והסתפקות בעונש מאסר מותנה בלבד (כעתירת התביעה). באשר לדרגותיו של הנאשם, סברנו כי מתחם העונש ההולם צריך לנוע בין הורדת הנאשם לדרגת סמל לבין פגיעה בדרגה אחת בלבד. ודוקו, נוכח נסיבות החומרה של המקרה ומידת הפגיעה באמון, לא ניתן להימנע כליל מפגיעה בדרגותיו של הנאשם.

מיקום העונש בתוך המתחם

106. שיקול מרכזי שעמד לנגד עינינו נוגע למסלול המשמעותי שעבר הנאשם במהלך השירות. אין חולק כי תרומתו לשירות, הן כלוחם ומפקד של לוחמים והן כמי שפעל לגייס בני מיעוטים ולהכשיר אותם לשירות היא משמעותית ביותר. מפקדיו של הנאשם התייחסו לכך בחוות הדעת שהוגשו לנו והנאשם העיד על כך בפנינו. לטעמנו, יש לתת משקל של ממש לתרומתו זו, ואין להתעלם מדבריו בנוגע לחשיבות דרגותיו, הן עבור עצמו והן עבור החברה וסביבתו. מיותר לציין, כי לצה"ל ולחברה הישראלית יש אינטרס לאומי חשוב ביותר, לשלב בני מיעוטים במסגרת שירות תורם לקהילה לרבות שירות צבאי משמעותי. הנאשם מימש את הערך החברתי האמור במהלך שירותו הצבאי ותרומתו לחברה צריכה לעמוד לזכותו בעת הזו. על כן, סברנו כי מדובר

כאן באחד מאותם **"מקרים קשים"** אשר הפסיקה קבעה כי הם מחייבים מתן **פתרון ייחודי**.

107. לכך, מצטרפות הנסיבות הייחודיות של **חלופ הזמן**, אשר נבע בעיקר בשל **חקירה שאיננה מיטבית**. כאמור בהכרעת הדין, היה מקום להרחיב ולהעמיק בבדיקת טענותיו של הנאשם במהלך החקירה. היעדרה של הבדיקה, הובילה **להשתלשלות אירועים ייחודיות ביותר**, כאשר לאחר שכבר הסתיימה פרשת התביעה, החליטה משטרת ישראל לפתוח בחקירה נגד האנשים שעליהם הצביע הנאשם כמי שזייפו את המסמך. עדים אלו העידו בבית הדין במסגרת פרשת ההגנה והתברר כי הייתה להם מעורבות של ממש בכל הנוגע לקשר שנקשר לזיוף המסמך, אם כי היקף מעורבותם לא לובן עד תום. תוצאת הדברים, היא שהמעשים שעליהם נותן את הדין הנאשם התרחשו לפני **כמעט שנתיים**. במהלך תקופה זו, היה הנאשם מושעה מתפקידו, ומצוי **באי וודאות** בנוגע לעתידו. מסלול חייו של הנאשם נקטע והנסיבות האמורות מנעו ממנו התחלה חדשה, עניין שיש לו גם השלכות כלכליות של ממש.

108. עוד התחשבנו בכך שלנאשם אין עבר פלילי, וזוהי למעשה עמידתו הראשונה בבית הדין. מנגד, שקלנו כי הנאשם לא נטל אחריות על מעשיו ולא הביע עליהם חרטה. 109. בשל ייחודיות המקרה, יזם בית הדין פנייה אל ההגנה בשאלה האם היא מבקשת כי יוטל על הנאשם עונש של עבודה צבאית (על אף שהתביעה לא ביקשה זאת), אשר יאזן את ההקלה במידת הפגיעה בדרגותיו. ההגנה השיבה בחיוב ואכן, הנאשם רואיין והתקבלה חוות דעתה של רמ"ד שיקום הקובעת כי הוא מתאים לריצוי העונש בדרך של עבודה צבאית.

110. לא בלי התלבטות, סברנו, כי נוכח נסיבותיו הייחודיות של המקרה, ניתן יהיה להסתפק בהורדתו של הנאשם בדרגה אחת. זאת כדי שמחד גיסא, יהלום העונש את חומרת האירוע ויעביר מסר מרתיע ומאידך גיסא, יביא לידי ביטוי את הזכויות הרבות שצבר הנאשם במהלך תקופת שירותו ואת תרומתו לחברה. התרשמנו כי דרגתו של הנאשם הושגה לאחר מאמצים רבים וכי הוא מהווה סמל ודוגמא לקהילתו. לפגיעה בה יש משמעות רבה יותר מכל עונש מאסר שיוטל עליו. מובן מאליו, כי בהתאם למודל צבא הקבע, לפגיעה בדרגתו השפעה מיידית על סיכוייו להמשיך בשירות קבע. הנאשם ביקש להמשיך בשירות עד לפרישתו. מובן, כי לקטיעת הקריירה שבה בחר ובה השקיע את כל מרצו, במהלך תקופה ארוכה של שבע שנים וחצי, תהייה השפעה קשה על הנאשם, בכל ההיבטים של חייו. על כן, לא סברנו כי יש להכביד את הענישה מעבר לכך. את ההקלה ברכיב הדרגה מצאנו לאזן בקביעת עונש מאסר בדרך של עבודה צבאית, כמפורט לעיל.

111. לאור כל האמור, החלטנו להטיל על הנאשם את העונשים הבאים:

א. שלושים (30) ימי מאסר שירוצו בדרך של עבודה צבאית, בהתאם לחוות דעתה של רמ"ד שיקום במקמצ"ר. הנאשם יתייצב לתחילת ריצוי עונשו במצל"ח XXX ביום 25.3.2018 עד השעה 10:00.

ב. הורדה לדרגת סגן.

ג. תשעים (90) ימי מאסר על תנאי שבמשך שלוש (3) שנים החל מהיום לא יעבור עבירה שעניינה שימוש במסמך מזויף או עבירה שיש בה יסוד של מרמה, הונאה, זיוף או דיווח שקר.

**ניתן והודע היום, 8.3.2018, בפומבי בנוכחות הנאשם והצדדים.
זכות ערעור כחוק.**

(-)
שופט

(-)
אב"ד

(-)
שופט

העתק נכון מן המקור
עו"ד ליבי יעקובי, סגן
ע. משפטית לנשיא ביה"ד

תאריך הדפסה: 25/03/2018

חתימת המגיה
נערך על ידי ל.ג.